ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱՌԱԴԻՈԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
«ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՓԲԸ

Հայաստան, 0025, Երևան, Ալեք Մանուկյան փող., 5 շենք,
Հեռ. (+374)10570830, (+374)10554057 էլ. հասցե hasarakakan.kartsiq@gmail.com

«Հայաստանի բուհերում սովորող ուսանողների շրջանում հանդուրժողականության չափում.մեդիայի ազդեցությունը հանդուրժողականության ձևավորման վրա»

հետազոտության արդյունքների վերլուծություն

Երևան 2018

Բովանդակություն

Ամփոփագիր 3

Հետազոտության մեթոդաբանություն 4

Հետազոտության նպատակը 4

Հետազոտության մեթոդը 5

Հետազոտության ընտրանքը 5

Հարցվողների սոցիալ-դեմոգրաֆիական նկարագիրը 7

Հետազոտության արդյունքներ 10

Ինչպե՞ս են մեկնաբանում հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթները ուսանողները 10

Ո՞ր հաղորդումներն են եթերում արծարծում հանդուրժողականության թեման 15

Ինչպե՞ս կպահեն իրենց ուսանողները տարբեր իրավիճակներում. հանդուրժողականության չափում 20

Որքանո՞վ են ուսանողները համաձայն դատողությունների հետ. հանդուրժողականության չափում 25

Մեդիա – հանդուրժողականություն. փոխազդո՞ղ հասկացություններ 39

Եզրահանգումներ 45

Հավելված 1 47

Հավելված 2 57

Ամփոփագիր

«Հայաստանի բուհերում սովորող ուսանողների շրջանում հանդուրժողականության չափում.մեդիայի ազդեցությունը հանդուրժողականության ձևավորման վրա» հետազոտությունը Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի «Հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոն»-ի կողմից 2018 թ.-ի սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին իրականացված ուսումնասիրություն է, որը նպատակ ունի չափել հայաստանյան բուհերի ուսանողների շրջանում հանդուրժողականությունը և մեդիայի ազդեցությունը դրա ձևավորման գործում՝ անդրադառնալով նրան, թե ինչպես են մեկնաբանում հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն հասկացությունները ուսանողները։

13 պետական և միջպետական բուհերի ուսանողների շրջանում արված քանակական դեմ առ դեմ հարցումների միջոցով ստացված տվյալները հնարավորություն են տալիս նաև հասկանալ, թե ինչ ձևով են միմյանց հետ կապված հանդուրժողականություն երևույթը և մեդիայից օգտվելու հաճախականությունը։ Հետազոտության շրջանակներում կիրառվել են դատողությունների գնահատման, տարբեր իրավիճակներում հնարավոր գործողությունների ուսումնասիրման և այլ տեխնիկաներ, որոնք թույլ են տալիս հանդուրժողականության երևույթը ուսումնասիրել ավելի կոնտեքստուալ։

Վերլուծության սկզբնամասում շարադրված են հետազոտության մեթոդաբանությունը և հարցվողների սոցիալ-դեմոգրաֆիական նկարագիրը։ Այնուհետև ներկայացված է, թե ինչպես են մեկնաբանում ուսանողները հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթները, և որ հաղորդումներն են հիշում, որոնք այս երևույթները արծարծում են եթերում։ Սրան հաջորդում է տարբեր իրավիճակներին և դատողություններին ուսանողների արձագանքի վերլուծությունը։ Նախքան հիմնական եզրահանգումները ներկայացված է նաև մեդիայի և հանդուրժողականության կապը արտահայտող վերլուծական հատվածը։

Հետազոտության մեթոդաբանություն

Հետազոտության նպատակը

Հանդուրժողականությունը, լինելով բազմաչափ կատեգորիա, դժվար է միանշանակ սահմանել և մեկնաբանել: Որոշ դեպքերում այս հասկացությունը բացատրվում է որպես անհանդուրժողականության հականիշ՝ այդպես էլ հստակ չընդգծելով հասկացությունների միջև սահմանը: Իսկ շատ դեպքերում սահմանվում է նույնարմատ կատեգորիաներով՝ ինչպես օրինակ՝ որպես հանդուրժելու կարողություն: Այս ամենը իհարկե չեն արտահայտում հասկացության ամբողջ իմաստային շերտերը: Այս հետազոտությունը նպատակ ունի պարզել, թե ինչպես են հասկանում հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն հասկացությունները երիտասարդները՝ և հատկապես նրանց առավել ակտիվ հատվածը՝ ուսանողությունը: Այս ամենից զատ, հատուկ կարևորություն ունի դիտարկել, թե մեդիան ինչքանով է ազդում հանդուրժողականության ձևավորման վրա. արդյոք տարբեր մեդիատեսակներից օգտվելը կապված է հանդուրժողականության չափի հետ:

Այս նպատակին հասնելու համար առաջ են քաշվել մի շարք հետազոտական խնդիրներ՝

- ✓ Պարզել ուսանողների շրջանում հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթների ընկալումները
- ✓ Պարզել ուսանողների հանդուրժողականությունը մի շարք երևույթների հանդեպ
- ✓ Պարզել, թե եթերում հեռարձակվող որ հաղորդումներն են ըստ ուսանողների հանդորժողականության և անհանդուրժողականության թեման արծարծում
- ✓ Պարզել մեդիայի օգտագործման կապը հանդուրժողականության հետ

Այսպիսով, տվյալ հետազոտության նպատակն է չափել հայաստանյան բուհերի ուսանողների շրջանում հանդուրժողականություն երևույթը և մեդիայի ազդեցությունը դրա ձևավորման գործում՝ կիրառելով սոցիոլոգիական

հետազոտություններին և հատկապես քանակական մեթոդներին բնորոշ զանազան տեխնիկաներ։

Հետազոտության մեթոդը

Հետազոտության համար կիրառվել է քանակական գործիքակազմ՝ դեմ առ դեմ հարցման մեթոդը։ Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով, որ թեման նուրբ է հետազոտման համար և դասական ձևով հնարավոր չէ ամբողջապես չափել հանդուրժողականությունը, այդ պատճառով կիրառվել են դատողությունների գնահատման, տարբեր իրավիճակներում հնարավոր գործողությունների ուսումնասիրման և այլ տեխնիկաներ, որոնք թույլ կտան այլընտրանքային ուղիով վերհանել հետաքրքրող նպատակը։

Հետազոտության ընտրանքը

Հետազոտության շրջանակներում իրականացվել է բազմաստիճան շերտավորված ընտրանք, որի համար որպես գլխավոր համախմբություն առաջին շերտում վերցվել են ՀՀ բոլոր պետական և միջպետական բուհերի ուսանողները (80010)։ Երկրորդ շերտում ընտրվել են առավել շատ և առավել քիչ ուսանողներ ունեցող բուհերը՝ ապահովելով նաև մարզային ներկայացվածություն (50803)։ Ընտրանքային համախմբության մեջ ընդգրկված 773 ուսանողները ներկայացնում են հետևյալ կրթական հաստատությունները՝ Երևանի պետական համալսարան, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալաասարան, Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա, Գեղարվեստի պետական ակադեմիա, Հայաստանի Խ. Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարան, Եվրոպական համալսարան, Հայ-ռուսական (սլավոնական) համալսարան, Շիրակի Մ. Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան, Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան, Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղ, Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Սիսիանի մասնաճյուղ, Գավառի պետական համալսարան։

Ընտրանքում ներառվել են նշված բուհերի բոլոր ֆակուլտետների և բոլոր կուրսերի ուսանողները՝ ապահովելով ներկայացուցչականություն և հնարավորություն տալով ամենատարբեր մասնագիտությունների տեր ուսանողների մասնակցել հարցմանը: Արդյունքում ուսանողներին կարելի է խմբավորել հետևյալ մասնագիտական ուղղություններում.

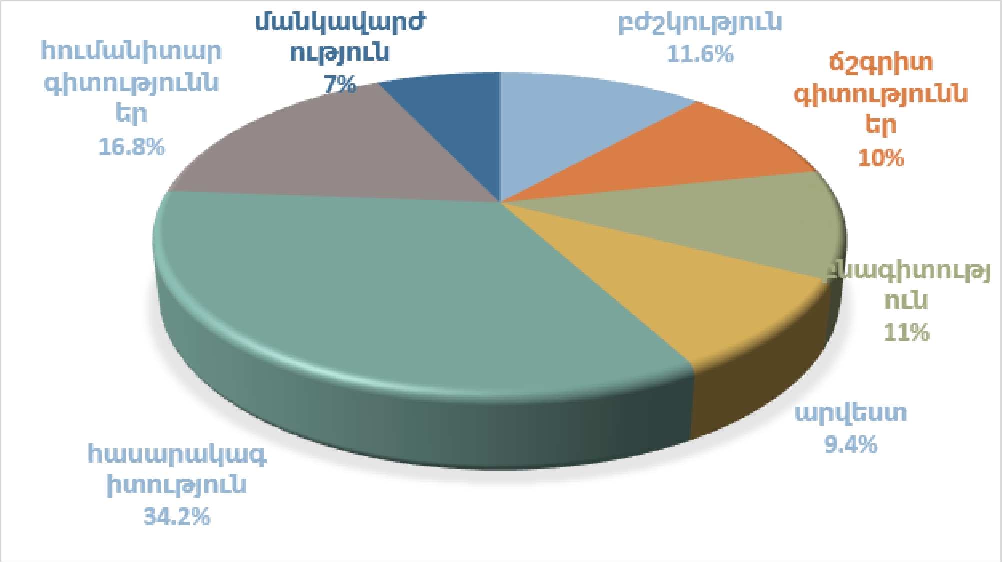

Գրաֆիկ 1. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ մասնագիտական ուղղությունների

Ինչ վերաբերում է հարցվողների կուրսերին, ապա պատկերը հետևյալն է.

Բակալավրիատ 1-ին կուրս	15.3
Բակալավրիատ 2-րդ կուրս	18.9
Բակալավրիատ 3-րդ կուրս	19.7
Բակալավրիատ 4-րդ կուրս	18.9
Մագիստրատուրա 1-ին կուրս	14.0
Մագիստրատուրա 2-րդ կուրս	12.7
Այլ	0.5

Աղյուսակ 1. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ կուրսերի

Այլ կատեգորիայում են ընդգրկված հեռակա ուսուցման կամ բուհից յուրահատկությունից ելնելով 5-րդ կուրսի ուսանողները:

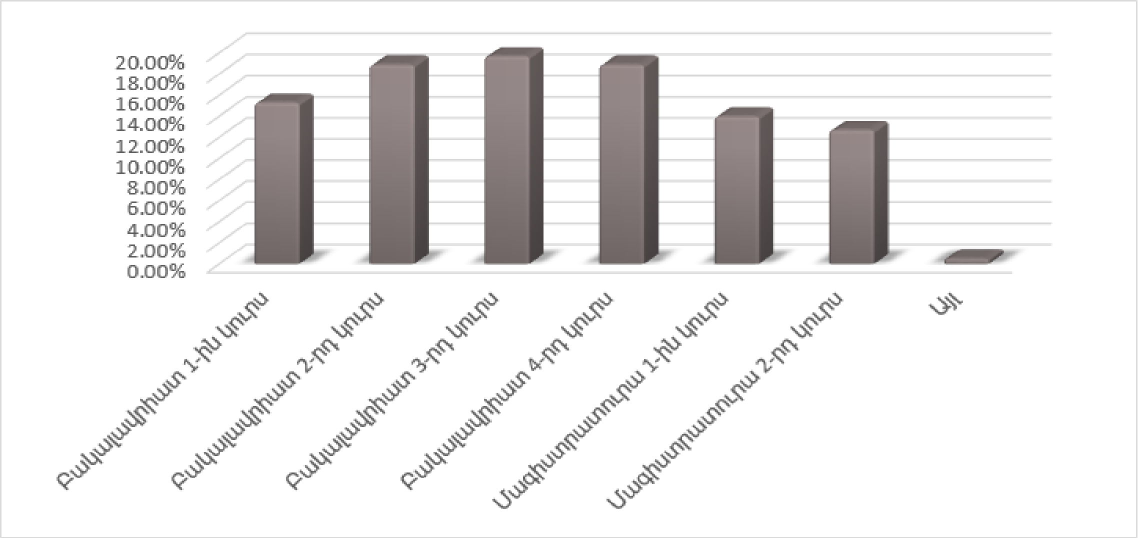

Գրաֆիկ 2. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ կուրսերի

Հարցվողների սոցիալ-դեմոգրաֆիական նկարագիրը

Նախքան հետազոտական բուն արդյունքներին անդրադառնալը, հետաքրքիր է նախ տեսնել հարցվողների սոցիալ-դեմոգրաֆիական տվյալները և վերլուծության ժամանակ կիրառել այն՝ առանձին չափումներում դրանց հետ կապեր տեսնելու համար:

Ինչ վերաբերում է հարցվողների սեռային բաշխմանը, ապա ընտրանքում ընդգրկված են 41% արական և 59% իգական սեռի ներկայացուցիչներ:

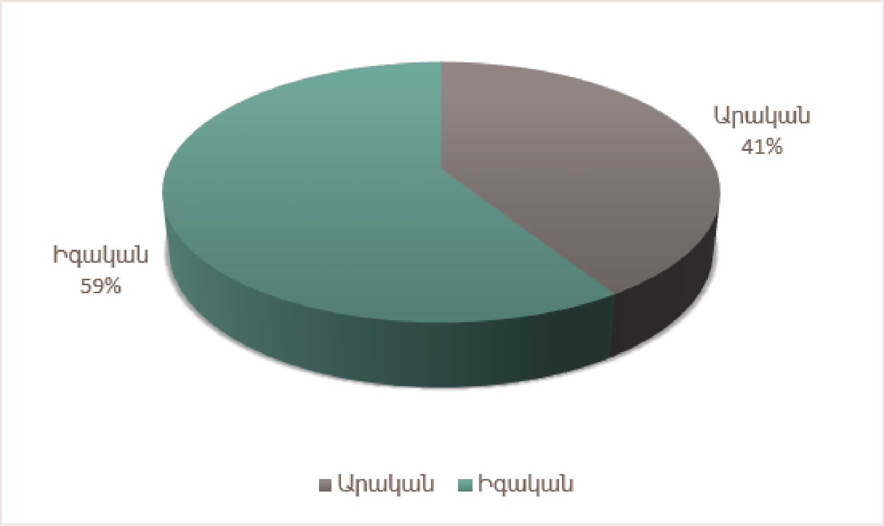

Գրաֆիկ 3. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ սեռերի

Հարցվողների տարիքային նկարագիրը հիմնականում տատանվում է 17-25-ի մեջ (հարցվողների 95.3%-ը այս տարիքային խմբում է)։ Մնացյալ 3.9%-ը (0.8%-ը հրաժարվել է նշել իր տարիքը) ավելի մեծ տարիքի է. կան 26-ից բարձր տարիքի հարցվողներ, իսկ ամենամեծ տարիքով հարցվողը 39 տարեկան է։

Հարցվողների բնակության վայրը ընդգրկում է ամբողջ Հայաստանի տարածքը՝ հաշվի առնելով, որ հարցումներն իրականացվել են 5 մարզերում, իսկ Երևանին մոտ գտնվող մարզերի ուսանողները շարունակում են բնակություն հաստատել այդտեղ՝ ամեն օր գալով և վերադառնալով։

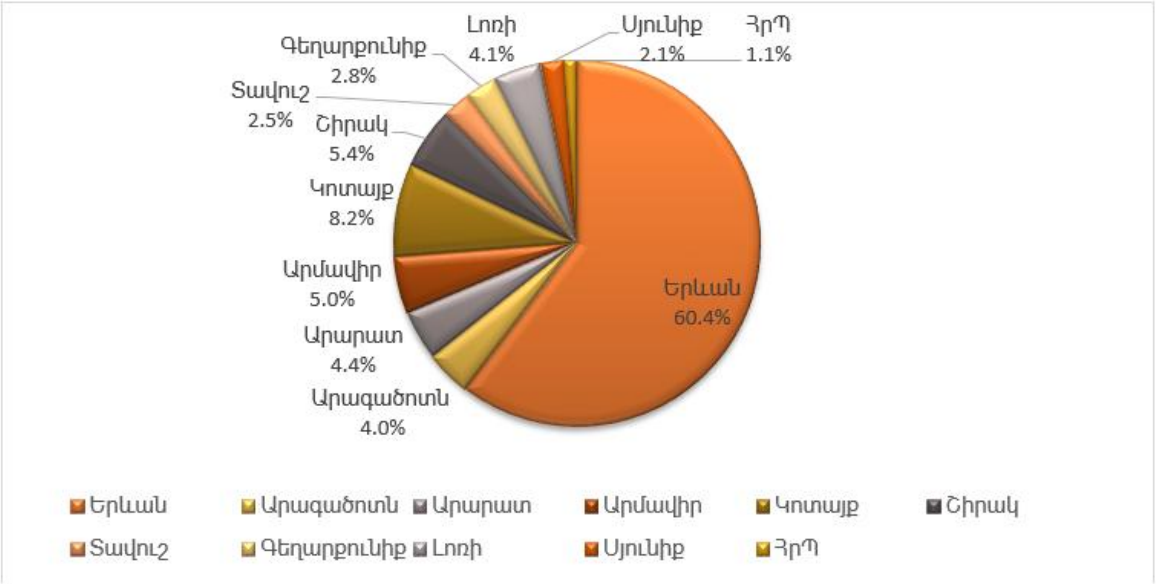

Գրաֆիկ 4. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ բնակության վայրի

Ինչ վերաբերում է հարցվողների ծննդավայրին, ապա այն ընդգրկում է նաև Արցախը, ինչպես նաև Հայաստանից դուրս երկրներ, որոնք կոդավորել են «Այլ» տարբերակի ներքո։

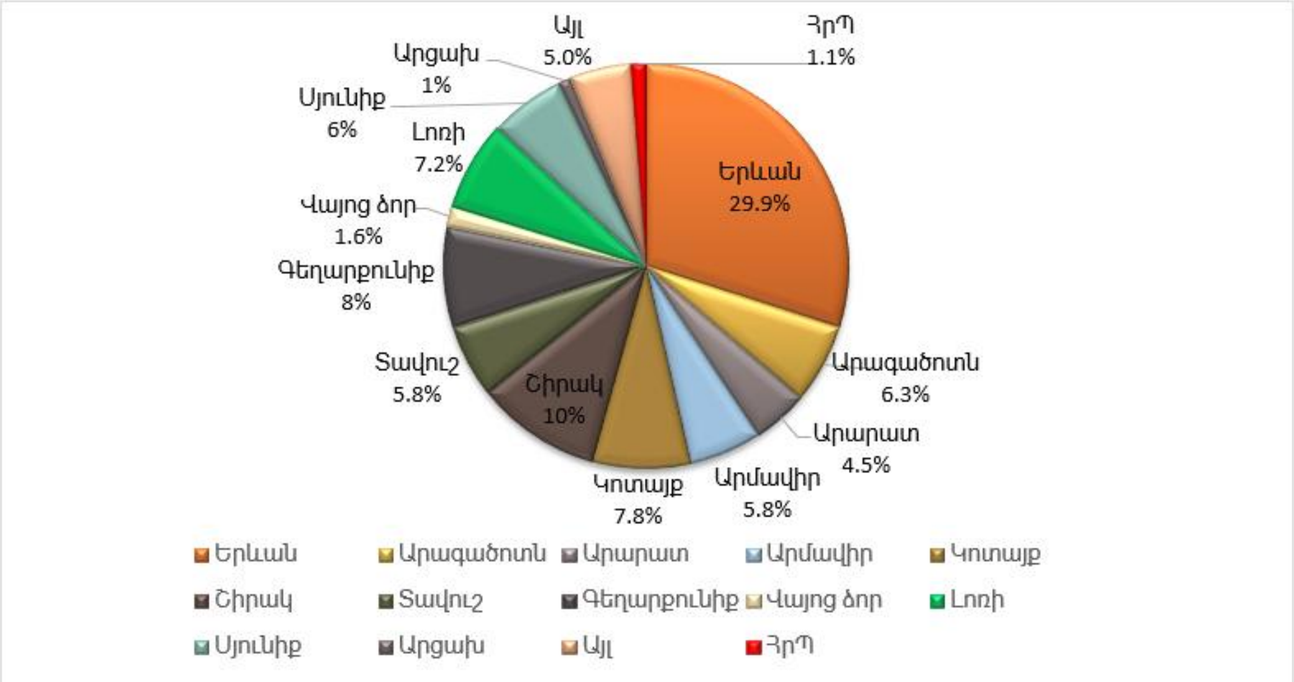

Գրաֆիկ 5. Հարցվողների բաշխվածությունը ըստ ծննդավայրի

Հետազոտության արդյունքներ

Ինչպե՞ս են մեկնաբանում հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթները ուսանողները

Ուսանողների վերաբերմունքը հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթների նկատմամբ հասկանալու համար նրանց տրվել է բաց հարց՝ խնդրելով պատասխանել՝ թե ինչ է հանդուրժողականությունը և անհանդուրժողականությունը: Հնչած պատասխանները համակարգելու համար կիրառվել է վերաբերմունքի ուսումնասիրման ABC մոդելը: Տեսականորեն յուրաքանչյուր վերաբերմունք ունի 3 կոմպոնենտ – A – զգայական (affective), B – վարքային (behavioral), C – cognitive (ճանաչողական):

Զգայական կոմպոնենտը ենթադրում է երևույթի նկատմամբ վերաբերմունք՝ հիմնված զգացմունքների, տրամադրությունների, էմոցիաների վրա: Վարքային կոմպոնենտը ենթադրում է երևույթի նկատմամբ վերաբերմունք՝ հիմնված նախկին գործողությունների և վարքային փորձի վրա: Ճանաչողական կոմպոնենտը ենթադրում է երևույթի նկատմամբ վերաբերմունք՝ հիմնված գիտելիքի և հավատալիքների վրա:

Յուրաքանչյուր վերաբերմունք կարող է ընդգրկել 1-ից ավելի կոմպոնենտներ՝ որևէ մեկի գերակայությամբ: Այդ պատճառով վերլուծության ժամանակ օգտագործվել են AB – զգայական - վարքային, AC – զգայական - ճանաչողական, BC – վարքային - ճանաչողական տարբերակները:

Նախ և առաջ անդրադառնանք այն սահմանումներին, որոնք տրվել են հարցվողների կողմից: Այսպիսով, հանդուրժողականությունը ուսանողները սահմանել են.

- Սեփական սկզբունքներին հավասար դասելը ուրիշի սկզբունքների հետ
- Սեփական խղճի և մտքի ներդաշնուկությունը, որն անդրադառնում է և քո և շրջապատի նկատմամբ
- Մարդու իրավունքների ընդունում, մարդը որպես գերակա արժեք, իսկ մարդու անհատականության կոսմետիկ կողմերը չպետք է խանգարեն շփվելուն

- Հասունության նշան՝ երբ մարդը իմաստուն է դառնում (տարիք, ինքնաակտուալիզացիա), ամեն ինչին չի պատասխանում ագրեսիայով
- Մյուսներին հասկանալ, փորձել դիմացինի դրության մեջ մտնել մինչև որոշակի սահման
- Փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտ, որտեղ որևէ կողմի արժեհամակարգ չի ստորադասվում մյուսի նկատմամբ
- Հարգել դիմացինի կարծիքը, մինչև վերջ լսել, գնալ զիջումների, փոխհամաձայնություն տալ
- Կամքի ուժի հիման վրա ստեղծած բնավորությունների հատկանիշ, որով օժտված են արդարացի դատող և խելացի մարդիկ
- Գիտակցումը, որ քեզանից տարբեր մարդիկ կարող են ապրել քո կողքին
- Քո կարծիքը, դիրքորոշումը հայտնել՝ հաշվի առնելով դիմացինի ազատությունը, ինքնուրույնությունը և աճ ունենալու երազանքը
- Ունենալ սեփական կարծիք բայց կարողանալ լսել ու փորձել հասկանալ, եթե նույնիսկ չես ընդունում
- Տարբեր հանգամանքների դեպքում պատասխան ռեակցիան է տարբեր իրադրություններին՝ զսպվածության տարբեր աստիճանների ցուցադրելով
- Սեփական տեսակետներին զուգահեռ ընդունել այլակարծությունը, իսկ եթե համաձայն չենք դրանց տալ հակափաստարկներ
- Չնայած ինչ-որ սխալների, ռացիոնալ նայելը դեպքերին, իրադարձություններին
- Հանդուրժողականությունը ինձ համար անողնաշարավորությանը հավասար մի երևույթ է
- Երբ անկախ ամեն ինչից ընդունում ես դիմացինի կարծիքը և քո կարծիքը չես փորձում փաթաթել նրա վզին և շատ իրավիճակներում զիջում ես
- Ինձ համար հանդուրժողականությունն այն է, երբ վեճի ժամանակ ես չեմ հավասարվում դիմացինի մակարդակին, քանի որ ամեն ինչ անցողիկ է
- Հանդուրժողականությունը այն է, երբ ոչ մի անհատ չի պարտադրում իր կարծիքը դիմացինին և չի էլ պարտադրվում ընդունել դիմացինի կարծիքը

- Միմյանց կարծիքները լսելու և հարգելու ունակություն, որը շատ ժամանակ թույլ է տալիս խուսափել խնդիրներից
- Հանդուրժողական է այն մարդը որին երբ ցավացնում են պատասխան չի տալիս որ կոնֆլիկտ չլինի
- Մարդու հզոր դիմացկունություն արտաքին միջավայրի ազդեցության առաջ
- Երբ հանուն ուրիշի, ոտնահարվում են քո ցանկությունները և կատարվում են նրա քմահաճույքները
- Կարելի է աչք փակել դիմացինի անտեղի կոպտության վրա
- Ժամանակի լարված սպասողական ամբողջություն
- Հանդուրժողականությունը այն է, երբ ինչ-որ չափով չի համապատասխանում քեզ, բայց այնքան հարազատ է, որ ընդունում ես նրան
- Հանդուրժողականությունը այն է, երբ համապատասխան արարքի դիմաց չես ստանում համապատասխան պատասխան: Օրինակ, մարդիկ, ովքեր հանդուրժում են իմ երգեցողությունը...
- Ազգերի, ընտանիքի, սեռերի միջև փոխհարաբերությունների ներդաշնակությունը
- Դիմացինի կարծիքը լսելու, հասկանալու, ըմբռնելու կարողությունը, ընդհանրապես դիմացինի էնպես ինչպես կա ընկալելու կարողությունը
- Ցանկացած մարդու իրավունքներին և հայացքներին ռելյատիվիստորեն մոտենալն է
- Անկախ մարդու կրոնից, սեռական պատկանելությունից, մշակույթից, ֆիզիկական և մտավոր կարողություններից դիտարկել որպես քեզ պես մարդ
- Սեփական վարքը, գործողությունները դրսևորելու և ինքնակարգավորելու կարողություն
- Անձի անկարողությունը կամ անտարբերությունը պայքարելու արտաքին ազդակների հետ

- Սեփական անձի ճիշտ գնահատականը տալով հասարակության մեջ այլ անձանց հետ փոխհարաբերվելու սուբյեկտիվ դրսևորումը
- Պետք է ուսումնասիրել տվյալ հարցը, հասկանալ խնդրի առաջխաղացման պատճառները և հասկանալ, երբ կարող է լուծվել խնդիրը (ժամանակային առումով)

Ուսանողները նաև սահմանել են, թե ինչ է իրենց համար անհանդուրժողականությունը.

- Եսասիրության հաղթանակը հարգանքի նկատմամբ
- Քո սեփական կարծիքը ցանկանում են փոխել միայն նրա համար, որ չի համապատասխանում իրենց կարծիքին
- Սեփական անձին ճիշտ գնահատականը տալով հասարակության մեջ այլ անձանց հետ փոխհարաբերվելու սուբյեկտիվ դրսևորման կատարյալ բացակայությունը
- Անձի ցուցաբերվող ագրեսիան սեփական անձնական նորմերը անփոփոխ պահպանելու համար
- Բնավորության գիծ, մարդու մեջ ձևավորված կարծրատիպ, որ եթե չի համապատասխանում իր հայացքներին և մտածելակերպին, ուրեմն ներելի չէ
- մարդու հոգևոր թուլություն արտաքին միջավայրի ազդեցության առաջ
- Երբ դիմացինը քեզ չի հարգում՝ քո կարծիքը, մտածելակերպը, վարվելակերպը
- Առանց դիմացինին լսելու և հարգելու քայլեր կատարելը
- Դիմացինի արժանապատվության նկատմամբ ոտնձգություն
- Հունից դուրս գալ, ասել այն ամենը ինչ պատրաստ չէի ասել
- Ագրեսիվ պահվածք մեկ այլ կրոնի, ազգի մշակույթի նկատմամբ

- Անհանդուրժողականությունը որոշակի ուժերի կողմից սերմանված ատելություն է այլ ազգերի հավատի, ռասայի և ազգային փոքրամասնությունների հանդեպ
- Ոչ օբյեկտիվ վերաբերմունք այլ անձանց նկատմամբ և նրանց իրավունքների և ազատության սահմանափակման փորձ
- Սեփական ես-ի գերիշխանությունը ուրիշների նկատմամբ
- Երբ գերադասում են մեր սկզբունքները ավելի շուտ, քան այն ամենը որը միգուցե ավելի կարևոր է
- Քո լիազորություններից դուրս ինչ-ինչ հատկությունները հաշվի առնելով, թույլ տալ քեզ բացասական վերաբերվել
- Իրենց կարծիքը ճիշտ թե սխալ առանց հաշվի առնելու դիմացինին, առաջ են տանում
- Երբ չի փորձում հասկանալ դիմացինին, դրսևորում է ագրեսիա և փորձում է ինքնահաստատվել ուրիշների միջոցով
- Երբ չկա փոխադարձ հարգանք, վստահություն, երբ յուրաքանչյուրը իր ցանկություններով է առաջ գնում չհարգելով դիմացինին
- Այլ անձանց որոշումների և քայլերի հարգանքի բացակայությունը
- Երբեմն ազնվության դրսևորում, երբեմն տգիտության դրսևորում
- Անհանդուրժողականությունը ցույց է տալիս մարդու գռեհիկությունը, նյարդայնությունը և թուլությունը
- Որոշ մարդկանց կողմից այլ անձանց փոքրամասնությունը ստիպել ընդունել իրենց կարծիքը և ապրելակերպը

ABC մոդելի տեսքը ամբողջապես ներկայացված է Հավելված 1-ում և Հավելված 2-ում պատկերված աղյուսակներում:

Ո՞ր հաղորդումներն են եթերում արծարծում հանդուրժողականության թեման

Հետազոտության շրջանակներում նպատակ ունեինք հասկանալ նաև, թե, ըստ ուսանողների, հեռուստաեթերում հեռարձակվող որ հաղորդումներն են արծարծում հանդուրժողականության և անհանդուրժողականության թեմաները: Նախքան բուն հաղորդման անունը տալը, փորձել ենք հասկանալ, արդյոք ուսանողները հիշում են նման հաղորդում, թե ոչ, ապա խնդրել նշել կոնկրետ հաղորդման անունը: Երկու ենթահարցերի պարագայում էլ հարցվողների ճնշող մեծամասնությունը (82.4% և 79.3%) չեն մտաբերել նման հաղորդում: Պատկերն այսպիսին է.

Աղյուսակ 2. Հանդուրժողականության թեման արծարծող հաղորդումներ

Ոչ, չեմ հիշում	82.4%
Այո, հիշում եմ	17.6%

Աղյուսակ 3.Անհանդուրժողականության թեման արծարծող հաղորդումներ

Ոչ, չեմ հիշում	79.3%
Այո, հիշում եմ	20.7%

Հարկ է նշել, որ հարցը տրվել է հարցման վերջամասում, երբ ուսանողները արդեն ամբողջովին ընկալել են՝ ինչ ասել է հանդուրժողականություն, իսկ նախորդող հարցում անգամ փորձել սահմանել այն: Այսինքն, այն մտայնությունը, որը «Ոչ, չեմ հիշում»-ի բարձր տոկոսը կարող է պայմանավորված լինել ուսանողներին անակնկալի բերելով, ինչի արդյունքում նրանք չեն կարողացել կողմնորոշվել, ըստ էության, հերքվում է:

Այնուհետև անդրադարձ է կատարվել բուն հաղորդումներին: Հանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումների պարագայում հարցվողների 17.6%-ն էլ պատասխանել հարցին՝ փորձելով նշել հաղորդման անունը: Նրանցից 6.1%-ը այդպես էլ չեն կարողացել հիշել անունը, իսկ 3.5%-ը տվել է ոչ թե կոնկրետ հաղորդման անուն, այլ ընդհանրական նկարագիր. վերջիններս խմբավորված են «Այլ» պատասխանի ներքո: Աղյուսակ 4-ում կարող եք տեսնել ընդհանուր պատկերը.

«Կիսաբաց լուսամուտներ»	1.2	«Ես կամ»	0.8
«Եթե բոլորը»	0.5	«1-ին տաղավար»	0.5
«Մարդկային գործոն»	0.4	«Пусть говорят»	0.4
«Ընտանեկան պատմություններ»	0.4	«Բարի լույս»	0.3
«Եկեք հասկանանք»	0.3	«Ազատ գոտի»	0.3
«Առավոտ լուսո»	0.3	«Կյանքը շարունակվում է»	0.3
«X ֆակտոր»	0.1	«Armcomedy»	0.1
«Սուր անկյուն»	0.1	«Ուրվագիծ»	0.1
«Мужское/женское»	0.1	«Հատուկ ռեպորտաժ»	0.1
«Կոդը կողքի»	0.1	«Բանակում»	0.1
«Понять простить»	0.1	«Չէին սպասում»	0.1
«Վրիժառուները»	0.1	«Ֆուլ հաուս»	0.1
«Ամենախելացին»	0.1	«Կյանքի կարուսել»	0.1
«Ոսկե ցլիկը»	0.1	«Կին Ցան»	0.1
«Կյանքի կարուսել»	0.1	«Animal planet»	0.1
«Իմ տունը»	0.1	«Հարրի Փոթեր»	0.1
«The choice»	0.1	«Познер»	0.1
«Прямой эфир»	0.1		
ԴՊ	6.1	Այլ	**3.5**

Կրոնական հաղորդումներ (Շողակաթ, Հ1, Հ3)	0.8
Լրատվական հաղորդումներ	0.5
Սերիալներ	0.5
Գովազդներ	0.5
Քրիստոնեական ֆիլմեր	0.2
Մուլտֆիլմեր	0.2
Մոտիվացնող հոլովակներ	0.3
Հարցազրույցներ	0.1
Պարային հաղորդումներ	0.1
Ամերիկյան ու եվրոպական հաղորդումներ	0.1
Культура ալիք	0.1
Շանթի հաղորդումներ	0.1

Աղյուսակ 4. Հանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումները

Այսպիսով տեսնում ենք, որ ուսանողները հիմնականում թվել են մի քանի հաղորդումներ, որոնք թե՛ հայկական հեռուստաեթերի մաս են կազմում, թե՛ ռուսական, թե՛ արևմտյան: Հայկական հեռուստաեթերի հաղորդումներին հայացք գցելով՝ նկատում ենք, որ դրանք որևէ կոնկրետ հեռուստալիքով հեռարձակվող հաղորդումներ չեն, այլ ընդգրկում են տարբեր հեռուստալիքների եթերացանկը: Հաղորդումների ցանկը դիտարկելիս՝ չի նկատվում նաև թեմատիկ օրինաչափություն, քանի որ առկա են թե՛ կրթական, թե՛ երաժշտական հաղորդումներ, ֆիլմեր, բանավեճեր և այլն:

Գրաֆիկ 6. Հանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումները

Անհանդուրժողականության թեման արծարծող հաղորդումների պարագայում հարցին պատասխանել է հարցվողների ընդհանուր թվի 20.7%-ը: Նրանցից 5.5%-ը դժվարացել է հիշել կոնկրետ անունը, նույնքան տոկոսն էլ տվել է ընդհանրական պատասխան, որը, ինչպես նախորդ դեպքում, այս դեպքում ևս խմբավորվել է «Այլ» պատասխանի ներքո: Աղյուսակ 5-ում էլ ներկայացված են անհանդուրժողականության թեման արծարծող հաղորդումները.

«Կիսաբաց լուսամուտներ»	3.9	«Ընտանեկան պատմություններ»	0.6
«Սուր անկյուն»	0.6	«Пусть говорят»	0.4
«Նռան հատիկ»	0.4	«02 հաղորդում»	0.4
«Ֆուլ Հաուս»	0.4	«Մարդկային գործոն»	0.3
«Այրված անուրջներ»	0.3	«60 րոպե»	0.3
«Մերժվածը»	0.3	«Երկրե երկիր»	0.1
«Երեկոյան Ազոյան»	0.1	«3 OFF»	0.1
«X ֆակտոր»	0.1	«Առավոտ լուսո»	0.1
«Armcomedy»	0.1	«1-ին տաղավար»	0.1
«Ազատ գոտի»	0.1	«Եթե բոլորը»	0.1
«Կին Ցան»	0.1	«Կարգին հաղորդում»	0.1
«Comedy Club»	0.1	«Անտիվիրուս»	0.1
«Բանակում»	0.1	«На самом деле»	0.1
«Наедине со всеми»	0.1	«Мужское/женское»	0.1
«Եկեք հասկանանք»	0.1		
ԴՊ	5.5	Այլ	**5.5**

Սերիալներ (մասնավորապես՝ հայկական և հնդկական)	2.5
Ֆիլմեր (մասնավորապես՝ սարսափ ֆիլմեր, արտասահմանյան)	1.1
Լուրեր (հատկապես՝ կենտրոն ալիքի լուրերը)	0.6
Պետրոս Ղազարյանի բոլոր հաղորդումներ	0.4
քաղաքական հաղորդումներ	0.3
Կրոնական հաղորդումներ (մասնավորապես՝ Շողակաթով)	0.2
Հումորային ծրագրեր	0.1
Թոք շոուներ	0.1
Ադրբեջանի վերաբերյալ ղեբատներ	0.1
Տեսահոլովակ, երաժշտություն	0.1

Աղյուսակ 5. Անհանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումները

Այս պարագայում ևս ունենք թե՛ հայկական, թե՛ այլ հեռուստաեթերներ ներկայացնող հաղորդումներ, որոնք հեռարձակվում են ամենատարբեր հեռուստալիքներով: Չնայած նրան, որ այս հարցին ավելի շատ հարցվող է պատասխանել, քան հանդուրժողականության թեման արծարծող հաղորդումների պարագայում, տարբերակները ավելի քիչ են, քանի որ ավելի հաճախ են կրկնվել հարցվողների շրջանում: Հաղորդումների թեմատիկ օրինաչափություն այս դեպքում ևս նկատելի չէ:

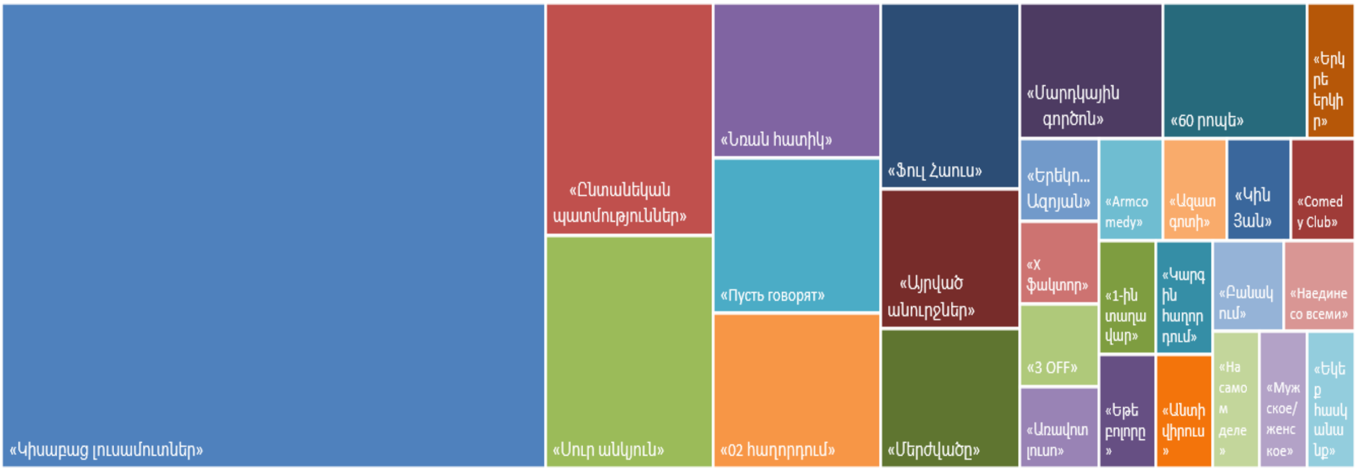

Գրաֆիկ 7. Անհանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումները

Հետաքրքիր է, որ հաղորդումների մեծ մասը նշվել են և՛ որպես հանդուրժողականություն, և՛ որպես անհանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումներ, ինչը նշանակում է, որ ուսանողները այդ հաղորդումներում նկատել են և՛ առաջինի, և՛ երկրորդի տարրեր: Միևնույն ժամանակ, դրանց տոկոսային բաշխվածությունը կարող է տարբերվել. վառ օրինակ է «Կիսաբաց լուսամուտներ» հաղորդումը, որը երկու պարագայում էլ առաջին հորիզոնականում է՝ կտրուկ առաջ անցնելով հաջորդող հաղորդումներից, բայց հանդուրժողականության թեման արծարծելու առումով՝ 1.2%, իսկ անհանդուրժողականության պարագայում՝ 3.9%: Իհարկե կա նաև այն մտայնությունը, որ ուսանողների համար հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթները միմյանց սերտաճած են, ուստի մեկն ասելով նկատի ունեն նաև մյուսը, և հստակ տարաբաժանում դնելով միևնույնն է խոսում ենք նույն երևույթի տարբեր կողմերի մասին:

Ինչպե՞ս կպահեն իրենց ուսանողները տարբեր իրավիճակներում. հանդուրժողականության չափում

Հետազոտության շրջանակներում ուսանողներին ներկայացվել են նաև մտացածին իրավիճակներ և դրանց ժամանակ հնարավոր գործողությունների շարք: Իրավիճակները չափում են ուսանողների հանդուրժողականությունը կոնկրետ իրավիճակում իրենց պատկերացնելու միջոցով: Հարցվողները իրավունք են ունեցել նաև ավելացնելու իրենց տարբերակը, արդյունքում դրանցից հաճախակի հնչածները որպես հերթական պատասխան առանձնացվել են, իսկ քիչ հնչածները խմբավորվել «Այլ» տարբերակում:

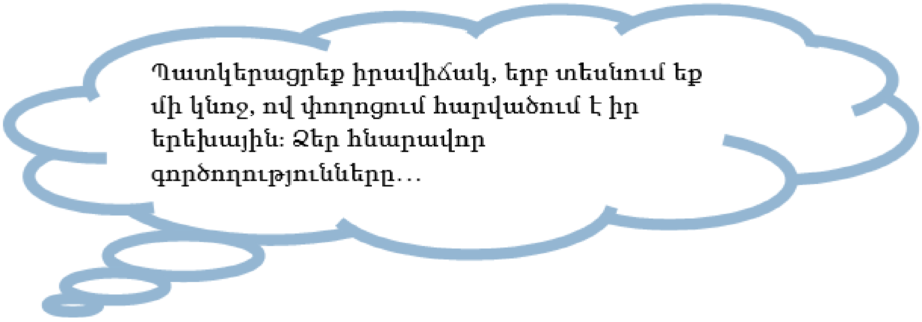

Դատողությունը նպատակ ունի չափել ուսանողների հանդուրժողականությունը բռնության հանդեպ: Հնչած տարբերակները դասավորվել են հանդուրժողականից անհանդուրժողական պատասխանի, և համապատասխանաբար գունավորվել՝ առավել ընդգծելու համար անհանդուրժողական պատասխանները:

Անտարբեր կհեռանամ, քանի որ յուրաքանչյուր ծնող ինքն է որոշում ինչպես դաստիարակել իր երեխային	37.8
Կսկսեմ քննարկել տարածքում գտնվող անձանց հետ՝ հասկանալու համար ինչպես վարվել	7.5
Կմիջամտեմ և կհարցնեմ՝ ինչն է պատճառը	2.1
Կմոտենամ նրանց, կնոջը կհորդորեմ չհարվածել երեխային	46.1
Անմիջապես կզանգահարեմ ոստիկանություն	1.2
Երեխային կհեռացնեմ ծնողի մոտից	0.8
Կմոտենամ և ինքս կսկսեմ հարվածել կնոջը	1.9
Այլ	2.2
ԴՊ	0.4

Աղյուսակ 6. Իրավիճակի 1-ին հնարավոր արձագանքները

Աղյուսակ 6-ում ներկայացված են ինչած պատասխանները: Այլ տարբերակի ներքո կան այնպիսի պատասխաններ, ինչպիսիք են՝ «Կնեղվեմ, կնյարդայնանամ և կհեռանամ» (0.5), «Նայած ինչ աստիճանի խփել» (0.5), «Կհորդորեմ տանը զբաղվել դաստիարակությամբ» (0.4), «Երեխայի իրավունքները ներկայացնող թուղթ ցույց կտամ» (0.3), «Հայացք կզցեմ դեպի կնոջը» (0.3), «Ոչինչ չեմ անի» (0.1), «Կախված է, թե ով է ծնողը» (0.1):

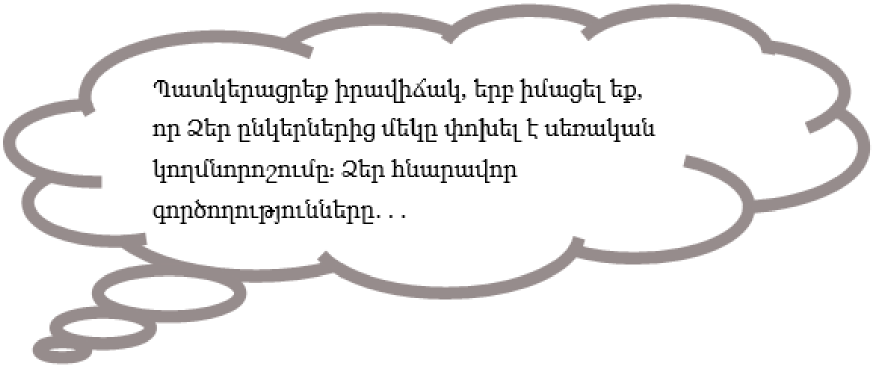

Հաջորդ դատողությունը չափում է հանդուրժողականությունը դիմացինի սեռական կողմնորոշման հանդեպ: Պատասխանները կրկին դասավորված են հանդուրժողականից դեպի անհանդուրժողական:

Կքաջալերեմ նրան, քանի որ 21-րդ դարում որևէ մեկը իրավունք չունի սահմանափակել դիմացինի ազատությունը	1.3
Դա որևէ կերպ չի ազդի մեր ընկերության վրա, քանի որ կարծում եմ, որ ամեն ոք իրավունք ունի սեռական նախընտրության	14.6
Անպայման կզրուցեմ իր հետ՝ բացատրելով որ համասեռական լինելը սխալ է	18.0
Կառաջարկեմ նրան գնալ բժշկի կամ հոգեբանի մոտ	17.3
Կշարունակեմ շփումս՝ որոշ սահմանափակումներով	10.7
Անմիջապես կդադարեցնեմ շփումն իր հետ, քանի որ իմ շրջապատում չեն կարող լինել համասեռականներ	29.4
Կդիմեմ ֆիզիկական ուժի կիրառմանը՝ նրան ետդարձի բերելու համար	6.5
Կվառեմ/կպայթեմ/կտտանքների կենթարկեմ	0.9
Այլ	0.7
ԴՊ	0.6

Աղյուսակ 7. Իրավիճակի 2-ին հնարավոր արձագանքները

Ի դեպ, «Կվառեմ/կսպանեմ/կտտանքների կենթարկեմ» պատասխանը նախապես չի առաջարկվել հարցվողներին, սակայն հաճախակի հնչելով պայմանավորված տեղ է գտել հիմնական տարբերակների շարքում՝ որպես ամենաանհանդուրժողական պատասխան: Այլ պատասխանի ներքո կոդավորված են «Կշփվեմ, հետո կդադարեցնեմ» (0.3), «Եթե փոխվի, կշարունակեմ շփվել» (0.3), «տղայի դեպքում՝ չեզոք, աղջկա դեպքում՝ կդադարեցնեմ *(իգական սեռի հարցվող)*» (0.1) պատասխանները:

> Ենթադրենք՝ Ձեր զուգընկերը աթեիստ է: Հարսանյաց արարողությունից առաջ նա հրաժարվում է գնալ եկեղեցի, իսկ Դուք գիտեք, որ Ձեր հարազատների մի մասը դրան բացասական երանգով կնայի: Ձեր հնարավոր գործողությունները…

Հաջորդ դատողությունը չափում է հանդուրժողականությունը կրոնական նախընտրության հանդեպ: «Հնարավոր չի աթեիստ զուգընկեր ունենալ» տարբերակը նախապես չի առաջարկվել հարցվողներին, սակայն բավական հաճախ հնչել է՝ լինելով ամենաանհանդուրժողական միտքը:

Կբացատրեմ հարազատներիս, որ կրոնական հավատքը յուրաքանչյուրի որոշումն է և պարտադրանքի ենթակա չէ	29.6
Կհարգեմ զուգընկերոջս ցանկությունը, քանի որ ինքս էլ աթեիստ եմ	5.7
Հարսանյաց արարողություն եկեղեցում միանշանակ չի կայանա, քանի որ զուգընկերոջս ցանկությունն ինձ համար առաջնային է	6.8
Զուգընկերոջս կխնդրեմ հանուն ինձ այդ օրը հրաժարվել իր սկզբունքներից	32.2
Զուգընկերոջս կպարտադրեմ ամուսնանալ եկեղեցով, այլապես հարսանիքն ընդհանրապես չի կայանա	13.7
Կդադարեցնեմ շփումս զուգընկերոջս հետ	1.0
Հնարավոր չի աթեիստ զուգընկեր ունենալ	8.3
Այլ	1.3
ԴՊ	1.4

Աղյուսակ 8. Իրավիճակի 3-ին հնարավոր արձագանքները

Այլ տարբերակներն են՝ «Կհարթեմ աթեիստական մղումները» (0.4), «Ավելի շուտ կտեղեկանամ այդ մասին» (0.4), «Կզրուցեմ զուգընկերոջս հետ» (0.3), «Կծեծեմ» (0.1), «Կբացատրեմ, որ ճիշտ չէ աթեիստ լինելը» (0.1):

Պատկերացրեք՝ երկար ժամանակ է, ինչ հանդիպում եք մի աղջկա/տղայի հետ, ում հետ հարաբերությունները դրական են: Հանկարծ պարզվում է, որ նրա հայրը ժամանակին մեղադրվել է մարդասպանության մեջ, սակայն կաշառքի դիմաց ազատվել է կալանավորումից: Ձեր հնարավոր գործողությունները...

Իրավիճակը չափում է հանդուրժողականությունը հանցագործությունների՝ մարդասպանություն, կաշառակերություն, հանդեպ:

Ամեն ինչ արդեն անցյալում է, իսկ անցյալի սխալները չպետք է պայմանավորեն ներկա փոխհարաբերությունները	15.9
Ուշադրություն չեմ դարձնի, քանի որ զուգընկերս որևէ կապ չունի այդ ամենի հետ	37.4
Ուշադրություն չեմ դարձնի, քանի որ ինձ համար կարևոր է իմ և զուգընկերոջս հարաբերությունների ամրությունը	24.8
Կհարցնեմ զուգընկերոջս կարծիքը հոր արարքի մասին	0.8
Կարծիք կհարցնեմ ընտանիքիցս, եթե նրանք դրանում խնդիր չեն տեսնում չեմ ծանրացնի այդ հարցը	12.1
Անմիջապես չեմ դադարեցնի, բայց սահմանափակում կդնեմ, ինքս էլ իր հետ կշփվեմ, ընտանիքի հետ՝ ոչ	0.6
Կշարունակեմ շփումս զուգընկերոջս հետ, սակայն նրան կարգելեմ շփվել ընտանիքի հետ	3.4
Անմիջապես կխզեմ հարաբերություններս զուգընկերոջս հետ, քանի որ նրա ընտանիքի ինչպիսին լինելը ինձ համար առաջնային է	3.2
Այլ	0.7
ԴՊ	1.1

Աղյուսակ 9. Իրավիճակի 4-ին հնարավոր արձագանքները

Այլ տարբերակներն են՝ «Կշարունակեմ, եթե նրա անձի վրա ոչ մի հետք չի թողել այդ իրադարձությունը» (0.2), «Եթե պիտի միասին ապրեմ, չեմ ապրի, եթե հեռու՝ նորմալ է» (0.1), «Կպարզեմ այդ լուրը թաքցնելու պատճառը, նոր կորոշեմ» (0.1), «Կծանոթանամ հոր հետ՝ սեփական կարծիքի համար» (0.1), «Եթե հիմնավոր լինի, կներեմ» (0.1), «Կշարունակեմ շփումս և կհարկադրեմ չգնա հոր ճանապարհով» (0.1):

Պատկերացրեք մի իրավիճակ, երբ տեսնում եք, որ Ձեր եղբայրը վիճում է Ձեզ անծանոթ երիտասարդի հետ: Լսելով վեճի թեման՝ նկատում եք, որ իրականում Ձեր եղբայրը հարցին մոտենում է սուբյեկտիվորեն և արդարացի չէ իր մեղադրանքներում: Ձեր հնարավոր գործողությունները…

Հաջորդ իրավիճակը չափում է հանդուրժողականությունը անարդարության հանդեպ:

Առանց վայրկյան անգամ մտածելու կպաշտպանեմ եղբորս պարզապես նրա համար, որ եղբայրս է	8.8
Այդ պահին կպաշտպանեմ եղբորս, հետագայում իր հետ զրույցում կբացատրեմ որ իրականում նա սխալ էր	68.0
Որևէ կերպ չեմ խառնվի վեճին, ինչպես սարքել են վեճը, թող այդպես էլ լուծեն	5.6
Կփորձեմ ճշտել վեճի մանրամասները և կպաշտպանեմ այն կողմին, որը ըստ իս ճիշտ է	10.5
Միանշանակ կանգնեմ արդարության կողմը, քանի որ այն ինձ համար ամենակարևոր արժեքներից է	6.2
Այլ	0.4
ԴՊ	0.5

Աղյուսակ 10. Իրավիճակի 5-ին հնարավոր արձագանքները

Իսկ այլ տարբերակներն են՝ «Կփորձեմ դադարեցնել վեճը» (0.3), «Ոստիկանություն կկանչեի» (0.1):

Որքանո՞վ են ուսանողները համաձայն դատողությունների հետ. հանդուրժողականության չափում

Ուսանողների շրջանում հանդուրժողականությունը չափելու նպատակով իրականացվել է նաև Լայկերտի սանդղակով դատողությունների գնահատում: Ընդհանուր առմամբ գնահատվել են հավասար քանակությամբ դրական և բացասական դատողություններ, որոնք ուղղված են տարբեր երևույթների վերաբերյալ ուսանողների դիրքորոշումը վերհանելուն: Տեխնիկան թույլ է տալիս վերջում տեղավորել դատողությունները մեկ սանդղակում և դուրս բերել դատողություններ, որոնց նկատմամբ հարցվողները առավելագույնս հանդուրժող և անհանդուրժող են:

Նախքան այդ դիտարկենք ուսանողների դիրքորոշումը դատողությունների հանդեպ, ինչպես նաև ցույց տանք այդ դիրքորոշումը՝ ըստ սեռային բաշխման:

Աղքատներն ու թափառաշրջիկներն իրենք են մեղավոր իրենց խնդիրների համար	
Լիովին համաձայն եմ	21.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	43.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	23.7
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	10.7
ԴՊ	0.8

Աղյուսակ 11. Դատողություն 1-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	22.4	20.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	45.1	43.0
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	21.5	25.2
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	9.5	11.6
ԴՊ	1.5	0.2
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 12. Դատողություն 1-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Տեսնում ենք, որ ուսանողները հիմնականում համաձայն են այն մտքի հետ, որ աղքատներն ու թափառաշրջիկները իրենք են մեղավոր իրենց խնդիրների համար, ընդ որում՝ թե՛ արական, թե՛ իգական սեռի ներկայացուցիչների շրջանում պատկերն գրեթե նույնն է:

Թափթփված տեսքով մարդկանց հետ շփվելը տհաճ է	
Լիովին համաձայն եմ	41.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	30.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	19.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	8.3
ԴՊ	0.5

Աղյուսակ 13. Դատողություն 2-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	41.0	41.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	28.4	31.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	20.5	19.3
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	9.5	7.5
ԴՊ	0.6	0.4
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 14. Դատողություն 2-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ինչ վերաբերում է հաջորդ դատողության հետ համաձայն լինելուն, որ թափթփված տեսքով մարդկանց հետ շփվելը տհաճ է, թե՛ արական, թե՛ իգական սեռի ներկայացուցիչների պարագայում համաձայնվողների տոկոսը մեծ է։

Մտավոր խնդիրներ ունեցող անձինք ևս պետք է հավասար ներառված լինեն հասարակությունում	
Լիովին համաձայն եմ	58.6
Ավելի շուտ համաձայն եմ	22.3
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	13.3
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	5.0
ԴՊ	0.8

Աղյուսակ 15. Դատողություն 3-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	52.7	62.7
Ավելի շուտ համաձայն եմ	24.9	20.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	15.5	11.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	6.3	4.2
ԴՊ	0.6	0.9
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 16. Դատողություն 3-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

ՈՒսանողները մեծամասամբ համաձայն են այն մտքի հետ, որ մտավոր խնդիրներ ունեցող անձինք ևս պետք է հավասար ներառված լինեն հասարակությունում, ընդ

որում՝ իգական սեռի հարցվողների պարագայում ծայրահեղ՝ լիովին համաձայնվողների թիվը ավելի մեծ է:

Ներգաղթյալները պետք է ունենան նույն իրավունքները, ինչ տեղացիները	
Լիովին համաձայն եմ	28.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	27.0
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	25.5
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	18.0
ԴՊ	0.6

Աղյուսակ 17. Դատողություն 4-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	22.8	33.1
Ավելի շուտ համաձայն եմ	26.2	27.6
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	27.4	24.1
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	23.0	14.5
ԴՊ	0.6	0.7
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 18. Դատողություն 4-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Նույն պատկերը առկա է նաև ներգաղթյալների հանդեպ վերաբերմունքում: Այն մտքի հետ, որ ներգաղթյալները պետք է ունենան նույն իրավունքները, ինչ տեղացիները, լիովին համաձայնվողների թիվը իգական սեռի շրջանում ավելի մեծ է:

Եթե ընկերս դավաճանել է ինձ, ես կներեմ, քանի որ կարևորը հարաբերությունները պահպանելն է	
Լիովին համաձայն եմ	5.7
Ավելի շուտ համաձայն եմ	17.5
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	25.5
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	49.1
ԴՊ	2.2

Աղյուսակ 19. Դատողություն 5-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	6.0	5.5
Ավելի շուտ համաձայն եմ	21.5	14.7
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	27.7	23.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	42.0	54.2
ԴՊ	2.8	1.8
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 20. Դատողություն 5-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողների մեծ մասը ընդհանրապես համաձայն չէ ներել ընկերոջ դավաճանությունը հանուն հարաբերությունները պահպանելուն: Ի դեպ այս դեպքում ևս իգական սեռի ներկայացուցիչները ավելի ծայրահեղական են հարցի նկատմամբ, քան արական սեռը:

Նույնիսկ եթե ես ունեմ իմ կարծիքը, ես պատրաստ եմ լսել այլ կարծիքներ ևս	
Լիովին համաձայն եմ	74.7
Ավելի շուտ համաձայն եմ	15.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	6.0
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	3.0
ԴՊ	0.5

Աղյուսակ 21. Դատողություն 6-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	68.7	78.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	19.2	13.5
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	7.3	5.0
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	3.5	2.6
ԴՊ	1.3	0.0
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 22. Դատողություն 6-ին տրված գնահատականները՝ըստ սեռի

Ուսանողները գերակշիռ առավելությամբ համաձայն են այն մտքի հետ, որ պատրաստ են սեփական կարծիքի առկայության դեպքում, լսել այլ կարծիքներ ևս: Իգական սեռը այս դեպքում էլ է ավելի ծայրահեղական հարցին և լիովին համաձայնվողների մեջ ավելի մեծ է նրանց մասնաբաժինը:

Եթե անգամ ինչ-որ մեկը ինձ հետ կոպիտ է, ես նրան համարժեք չեմ պատասխանի	
Լիովին համաձայն եմ	23.5
Ավելի շուտ համաձայն եմ	22.9
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	24.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	27.4
ԴՊ	1.4

Աղյուսակ 23. Դատողություն 7-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	12.3	31.4
Ավելի շուտ համաձայն եմ	18.6	25.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	29.7	21.3
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	37.8	20.2
ԴՊ	1.6	1.3
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 24. Դատողություն 7-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Էական տարբերություն է նկատելի տղաների և աղջիկների պատասխանների միջև, երբ գնատահում են դիմացինի՝ կոպիտ լինելու պարագայում նրան համարժեք չպատասխանելու գաղափարը: Աղջիկները ավելի հանդուրժող են այս հարցում և հիմնականում համաձայն այս մտքի հետ, իսկ տղաների պարագայում հակառակն է. վերջիններս հիմնականում համաձայն չեն:

Կարծում եմ, որ տարբեր ազգերի միջև ամուսնությունները քայքայում են ազգային ինքնությունը	
Լիովին համաձայն եմ	19.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	21.0
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	28.5
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	29.4
ԴՊ	1.2

Աղյուսակ 25. Դատողություն 8-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	22.4	18.2
Ավելի շուտ համաձայն եմ	20.5	21.3
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	30.0	27.4
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	25.8	32.0
ԴՊ	1.3	1.1
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 26. Դատողություն 8-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողները մեծամասամբ համաձայն չեն այն մտքի հետ, որ տարբեր ազգերի միջև ամուսնությունները քայքայում են ազգային ինքնությունը: Ընդ որում, իգական սեռի ներկայացուցիչները ավելի հակված են համաձայն չլինել մտքի հետ:

Գտնում եմ, որ իսկական բարեկամություն կարող է լինել միայն միևնույն ազգի ներկայացուցիչների միջև	
Լիովին համաձայն եմ	7.5
Ավելի շուտ համաձայն եմ	11.1
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	28.5
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	51.6
ԴՊ	1.3

Աղյուսակ 27. Դատողություն 9-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	7.3	7.7
Ավելի շուտ համաձայն եմ	13.6	9.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	32.5	25.6
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	44.7	56.4
ԴՊ	1.9	0.9
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 28. Դատողություն 9-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողները հիմնականում համաձայն չեն այն մտքի հետ, որ իսկական բարեկամություն կարող է լինել միայն միևնույն ազգի ներկայացուցիչների միջև: Իգական սեռի ներկայացուցիչները ավելի ծայրահեղական են համաձայն չլինելու հարցում:

Հաճախ եմ զգում իմ ազգի գերակայությունը այլ ազգերի նկատմամբ	
Լիովին համաձայն եմ	23.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	19.7
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	26.3
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	27.9
ԴՊ	2.2

Աղյուսակ 29. Դատողություն 10-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	24.0	23.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	21.1	18.6
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	25.6	26.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	27.4	28.3
ԴՊ	1.9	2.4
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 30. Դատողություն 10-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Իգական և արական սեռի ներկայացուցիչների վերաբերմունքը գրեթե նույնական է այն մտքի հետ, որ իրենք հաճախ են զգում իրենց ազգի գերակայությունը այլ ազգերի նկատմամբ։

Սիրում եմ իմ ազգը, բայց հարգում եմ այլ ազգերի լեզուն և մշակույթը	
Լիովին համաձայն եմ	79.5
Ավելի շուտ համաձայն եմ	15.7
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	2.7
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	1.7
ԴՊ	0.4

Աղյուսակ 31. Դատողություն 11-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	72.2	84.6
Ավելի շուտ համաձայն եմ	21.2	11.9
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	3.2	2.4
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	2.5	1.1
ԴՊ	0.9	0.0
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 32. Դատողություն 11-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողները կտրուկ դրական վերաբերմունք ունեն այն մտքին, որ սիրում են իրենց ազգը, բայց հարգում են այլ ազգերի լեզուն և մշակույթը ևս։

Գտնում եմ որ անհրաժեշտ է «մաքրել» սեփական մշակույթը այլ մշակույթների ազդեցությունից	
Լիովին համաձայն եմ	32.3
Ավելի շուտ համաձայն եմ	28.2
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	21.1
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	17.2
ԴՊ	1.2

Աղյուսակ 33. Դատողություն 12-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	31.5	32.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	28.1	28.3
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	19.3	22.4
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	18.9	16.0
ԴՊ	2.2	0.4
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 34. Դատողություն 12-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողները ոչ միանշանակ են արձագանքել այն մտքին, որ անհրաժեշտ է «մաքրել» սեփական մշակույթը այլ մշակույթների ազդեցությունից: Մտքի հետ կան համաձայնվողներ և չհամաձայնվողներ և՛ արական, և՛ իգական սեռի ներկայացուցիչների շրջանում:

Մի քանի լուծարք ձախողելուց հետո ես պատրաստ եմ կաշառքով ստանալ գնահատական	
Լիովին համաձայն եմ	5.6
Ավելի շուտ համաձայն եմ	8.5
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	12.0
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	72.6
ԴՊ	1.3

Աղյուսակ 35. Դատողություն 13-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	7.3	4.4
Ավելի շուտ համաձայն եմ	11.0	6.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	14.5	10.3
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	65.0	77.8
ԴՊ	2.2	0.7
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 36. Դատողություն 13-ին տրված գնահատականները՝ըստ սեռի

ՈՒսանողները ավելի միանշանակ են արձագանքել մի քանի լուծարք ձախողելուց հետո կաշառքով գնահատական ստանալու մտքին: Իգական սեռը առավել համաձայն չէ ստանալ գնահատական կաշառքի դիմաց:

Ես չեմ ամուսնանա ինձնից ցածր կրթական մակարդակ ունեցող մարդու հետ	
Լիովին համաձայն եմ	11.4
Ավելի շուտ համաձայն եմ	13.6
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	28.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	44.5
ԴՊ	1.7

Աղյուսակ 37. Դատողություն 14-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	11.0	11.5
Ավելի շուտ համաձայն եմ	12.6	14.3
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	28.4	29.2
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	46.4	43.2
ԴՊ	1.6	1.8
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 38. Դատողություն 14-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Հարցվողները հիմնականում համաձայն չեն ամուսնանալ իրենցից ցածր կրթական մակարդակ ունեցողի հետ: Ընդ որում, այս պարագայում արական սեռի ներկայացուցիչները չնչին տարբերությամբ, սակայն ավելի կտրուկ են տրամադրված հարցին:

Եթե իմ հարազատ աղջիկներից մեկը հղիանա առանց ամուսնության, ես կդադարեմ շփվել նրա հետ	
Լիովին համաձայն եմ	8.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	9.6
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	27.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	51.0
ԴՊ	3.6

Աղյուսակ 39. Դատողություն 15-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	10.7	6.1
վելի շուտ համաձայն եմ	14.2	6.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	28.1	27.6
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	41.6	57.5
ԴՊ	5.4	2.4
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 40. Դատողություն 15-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Ուսանողները կարծում են, որ չեն դադարի շփվել իրենց ծանոթ աղջկա հետ, եթե վերջինս հղիանա առանց ամուսնության: Ընդ որում, իգական սեռի ներկայացուցիչները ավելի հանդուրժող են երևույթի հանդեպ, քան տղաները:

Ես պատրաստ եմ ամուսնանալ տարիքով ինձնից փոքր տղայի (տղաների դեպքում՝ տարիքով մեծ աղջկա) հետ	
Լիովին համաձայն եմ	18.0
Ավելի շուտ համաձայն եմ	20.7
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	21.9
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	37.1
ԴՊ	2.3

Աղյուսակ 41. Դատողություն 16-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	26.8	11.8
Ավելի շուտ համաձայն եմ	28.4	15.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	17.7	24.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	23.6	46.5
ԴՊ	3.5	1.5
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 42. Դատողություն 16-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Տղաները ավելի շատ են համաձայն ամուսնանալ տարիքով իրենցից մեծ աղջկա հետ, քան աղջիկները՝ իրենցից փոքր տղաների հետ:

Ինձ համար նորմալ է, որ ընտանիքում կինը կարող է ավելի շատ վաստակել, քան տղամարդը	
Լիովին համաձայն եմ	43.2
Ավելի շուտ համաձայն եմ	22.4
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	15.8
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	17.6
ԴՊ	1.0

Աղյուսակ 43. Դատողություն 17-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	30.9	51.8
Ավելի շուտ համաձայն եմ	24.6	20.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	20.2	12.7
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	23.7	13.4
ԴՊ	0.6	1.3
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 44. Դատողություն 17-ին տրված գնահատականները՝ ըստ սեռի

Կանայք ավելի շատ են համաձայն այն մտքի հետ, որ նորմալ է, որ ընտանիքում կինը կարող է ավելի շատ վաստակել, քան տղամարդը: Արական սեռի

ներկայացուցիչները ավելի կտրուկ են դատողության հետ համաձայն չլինելու հարցում:

Ես կարծում եմ, որ սփյուռքահայերը չպետք է գան Հայաստան ապրելու, քանի որ իրենց հետ բերում են օտար ազգերի նիստուկացը	
Լիովին համաձայն եմ	4.1
Ավելի շուտ համաձայն եմ	10.0
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	22.4
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	62.7
ԴՊ	0.8

Աղյուսակ 45. Դատողություն 18-ին տրված գնահատականները

	Արական	Իգական
Լիովին համաձայն եմ	6.0	2.9
Ավելի շուտ համաձայն եմ	11.7	8.8
Ավելի շուտ համաձայն չեմ	21.5	23.0
Ընդհանրապես համաձայն չեմ	59.2	65.1
ԴՊ	1.6	0.2
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 46. Դատողություն 18-ին տրված գնահատականները՝ըստ սեռի

Ուսանողները ընդհանուր առմամբ համաձայն չեն այն մտքի հետ, որ սփյուռքահայերը չպետք է գան Հայաստան ապրելու, քանի որ իրենց հետ բերում են օտար ազգերի նիստուկացը: Տղաների շրջանում, ամեն դեպքում, ավելի շատ են մարդիկ, ովքեր համաձայն են մտքի հետ:

Գրաֆիկ 8-ում տեսնում ենք համեմատական պատկերը, այսինքն՝ որ դատողությանը ընդհանուր առմամբ որքանով են համաձայնել կամ անհամաձայնություն հայտնել ուսանողները: Տեսնում ենք, որ ամենաշատը դժվարացել են պատասխանել այն մտքին, թե ինչպես կվարվեմ, եթե իրենց ծանոթ աղջիկներից մեկը հղիանա առանց ամուսնության:

Գրաֆիկ 8. Դատողությունների համեմատական պատկերը

Սակայն ասելու համար, թե ընդհանուր առմամբ որ դատողության հանդեպ են առավել անհանդուրժող և որի հանդեպ առավել հանդուրժող, անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ որոշ դատողություններ դրական, իսկ որոշները՝ բացասական երանգավորմամբ են, ուստի դրական դատողության հանդեպ համաձայնությունը հակակշռում է բացասականի հանդեպ համաձայնությանը: Այդ նպատակով Լայկերտի սանդղակում արվում է փոփոխություն և դրական դատողությունների

համար (1-ընդհանրապես համաձայն չեմ, 4-լիովին համաձայն եմ) փոխվում է բացասական դատողությունների համար (1- լիովին համաձայն եմ, 4-ընդհանրապես համաձայն չեմ): Արդյունքում մի հարցության վրա դնելով դատողությունները, կարող ենք իրար հետ համեմատել և դուրս բերել առավել մեծ և առավել փոքր հանդուրժողականությամբ դատողությունները: Հաշվարկն իրականացնելու համար տվյալ տարբերակը տված հարցվողների թվաքանակը բազմապատկում ենք տարբերակին տրված արժեքով՝ 1-4՝ դրական և բացասական դատողությունների համար արդեն փոփոխված սանդղակով:

Աղյուսակ 47-ում ունենք ստացված ընդհանուր թիվը՝ ամենափոքրը՝ 1117, ամենամեծը՝ 2878. սրանք այն դատողություններն են, որոնց հանդեպ հարցվողները առավել հանդուրժող և անհանդուրժողն են: Միջնամասում տեղակայված են ծայրակետերի միջև ընկած թվերը, որոնք ըստ էության չեզոք դատողություններն են. որքան մոտ կենտրոնին, այնքան ավելի չեզոք է հարցվածների դիրքորոշումը այդ դատողության նկատմամբ: Վերջին սյունակում արված համարակալումը և գունավորումը ընդգծում են ծայրահեղ մոտեցումից դեպի չեզոք մոտեցում անցումը:

Մի քանի լուծարք ձախողելուց հետո ես պատրաստ եմ կաշառքով ստանալ գնահատական	1117	1
Եթե ընկերս դավաճանել է ինձ, ես կներեմ, քանի որ կարևորը հարաբերությունները պահպանելն է	1355	2
Թափթփված տեսքով մարդկանց հետ շփվելը տհաճ է	1502	3
Ես պատրաստ եմ ամուսնանալ տարիքով ինձնից փոքր տղայի (տղաների դեպքում՝ տարիքով մեծ աղջկա) հետ	1661	4
Գտնում եմ որ անհրաժեշտ է «մաքրել» սեփական մշակույթը այլ մշակույթների ազդեցությունից	1707	5
Աղքատներն ու թափառաշրջիկներն իրենք են մեղավոր իրենց խնդիրների համար	1721	6
Եթե անգամ ինչ-որ մեկը ինձ հետ կոպիտ է, ես նրան համարժեք չեմ պատասխանի	1853	7
Հաճախ եմ զգում իմ ազգի գերակայությունը այլ ազգերի նկատմամբ	1962	8
Կարծում եմ, որ տարբեր ազգերի միջև ամուսնությունները քայքայում են ազգային ինքնությունը	2050	9
Ներգաղթյալները պետք է ունենան նույն իրավունքները, ինչ տեղացիները	2052	9

Ինձ համար նորմալ է, որ ընտանիքում կինը կարող է ավելի շատ վաստակել, քան տղամարդը	2235	8
Ես չեմ ամուսնանա ինձնից ցածր կրթական մակարդակ ունեցող մարդու հետ	2343	7
Եթե ինձ հարազատ աղջիկներից մեկը հղիանա առանց ամուսնության, ես կդադարեմ շփվել նրա հետ	2431	6
Գտնում եմ, որ իսկական բարեկամություն կարող է լինել միայն միևնույն ազգի ներկայացուցիչների միջև	2486	5
Մտավոր խնդիրներ ունեցող անձինք ևս պետք է հավասար ներառված լինեն հասարակությունում	2573	4
Ես կարծում եմ, որ սփյուռքահայերը չպետք է գան Հայաստան ապրելու, քանի որ իրենց հետ բերում են օտար ազգերի նիստուկացը	2645	3
Նույնիսկ եթե ես ունեմ իմ կարծիքը, ես պատրաստ եմ լսել այլ կարծիքներ ևս	2793	2
Սիրում եմ իմ ազգը, բայց հարգում եմ այլ ազգերի լեզուն և մշակույթը	2878	1

Աղյուսակ 47. Դատողությունների դասակարգումը՝ըստ հանդուրժողականության չափի

Ամենափոքր թվին բնորոշ դատողության հանդեպ ուսանողները առավել անհանդուրժողն են. այն է «Մի քանի լուծարք ձախողելուց հետո ես պատրաստ եմ կաշառքով ստանալ գնահատական», իսկ ամենամեծ թվին բնորոշ դատողության հանդեպ առավել հանդուրժողը՝ «Սիրում եմ իմ ազգը, բայց հարգում եմ այլ ազգերի լեզուն և մշակույթը»։ Տրամաբանությունը ընկած է առավել անհանդուրժող դատողությունից դեպի չեզոք և չեզոքից դեպի առավել հանդուրժող դատողություն անցման մեջ։

Մեդիա – հանդուրժողականություն. փոխազդո՞ղ հասկացություններ

Նախքան հասկանալը, թե մեդիան և հանդուրժողականությունը միմյանց հետ փոխազդող հասկացություններ են, թե ոչ, դիտարկենք հարցվողների՝ մեդիայից օգտվելու հաճախականությունը: Հետազոտության շրջանակներում ուսումնասիրվել են հեռուստացույց դիտելը, ինտերնետից/առցանց մամուլից օգտվելը, թերթ կարդալը և ռադիո լսելը: Տեսնենք, թե ինչ հաճախականությամբ են հարցվողները օգտվում նշված մեդիատեսակներից՝

	Հեռուստացույց	*Ինտերնետ/առցանց մամուլ*	*Թերթ*	*Ռադիո*
Օրական 5 ժամից ավելի	1.3	39.2	0.5	0.9
Օրական 1-5 ժամ	15.4	42.7	0.0	4.0
Օրական մինչև 1 ժամ	27.6	12.2	1.9	8.0
Շաբաթը մի քանի անգամ	16.8	3.0	4.7	7.4
Ամիսը մի քանի անգամ	4.8	1.3	7.6	6.0
Տարին մի քանի անգամ	1.9	0.0	3.5	4.5
Երբեք	32.2	1.6	81.8	69.2

Աղյուսակ 48. Մեդիատեսակներից օգտվելու հաճախականությունը

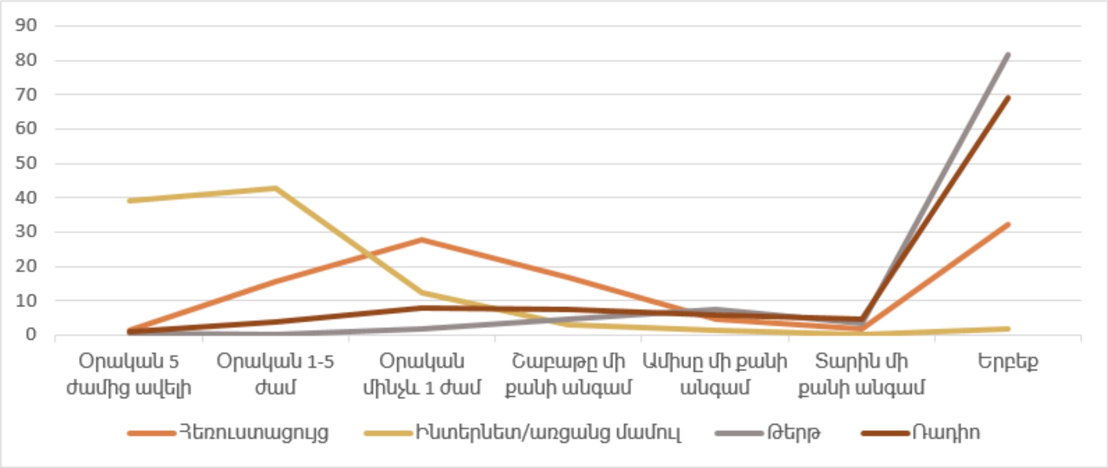

Գրաֆիկ 9. Մեդիատեսակներից օգտվելու հաճախականությունը

Տեսնենք նաև թե նշված մեդիատեսակներից ուսանողները ինչ հաճախականությամբ են օգտվում՝ կախված մասնագիտական ոլորտից և սեռից:

Արդյունքներից պարզ է դառնում, որ բոլոր ոլորտների պարագայում մեծամասամբ կա՛մ երբեք չեն դիտում, կա՛մ օրական մինչև 1 ժամ են դիտում հեռուստացույց:

	Բժշկություն	*Ճշգրիտ գիտություններ*	*Բնագիտություն*	*Արվեստ*	*Հասարակագիտություն*	*Հումանիտար գիտություններ*	*Մանկավարժություն*
Օրական 5 ժամից ավելի	1.1	1.3	0.0	1.4	0.4	3.8	1.9
Օրական 1-5 ժամ	11.1	7.8	17.6	17.8	17.8	10.7	25.9
Օրական մինչև 1 ժամ	23.3	27.2	35.3	23.3	29.9	20.8	33.2
Շաբաթը մի քանի անգամ	7.8	13.0	11.8	23.3	19.7	20.8	13.0
Ամիսը մի քանի անգամ	0.0	11.7	2.4	4.1	6.1	4.6	1.9
Տարին մի քանի անգամ	2.2	3.9	2.4	4.1	1.5	0.8	0.0
Երբեք	54.5	35.1	30.5	26.0	24.6	38.5	24.1
Ընդհանուր	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 49.Հեռուստացույց դիտելու հաճախականությունը՝ըստ մասնագիտական ուղղությունների

Սեռային առումով զգալի տարբերություններ չկան թե՛ հաճախ, թե՛ երբեք դիտողների շարքում՝

	Արական	*Իգական*
Օրական 5 ժամից ավելի	0.9	1.5
Օրական 1-5 ժամ	15.5	15.4
Օրական մինչև 1 ժամ	24.8	29.4
Շաբաթը մի քանի անգամ	17.4	16.4
Ամիսը մի քանի անգամ	5.7	4.2
Տարին մի քանի անգամ	3.2	1.1
Երբեք	32.5	32.0
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 50.Հեռուստացույց դիտելու հաճախականությունը ՝ըստ սեռի

Բոլոր ոլորտների պարագայում բավական ինտենսիվ է ինտերնետից օգտվելու հաճախականությունը: Հարկ է նշել, որ «Տարին մի քանի անգամ» տարբերակը պատասխանողներ բոլոր մասնագիտությունների պարագայում բացակայում է:

	Բժշկություն	Ճշգրիտ գիտություններ	Բնագիտություն	Արվեստ	Հասարակագիտություն	Հումանիտար գիտություններ	Մանկավարժություն
Օրական 5 ժամից ավելի	40.0	33.8	48.2	39.7	42.0	33.1	33.2
Օրական 1-5 ժամ	35.6	53.2	43.5	42.5	40.9	49.2	31.5
Օրական մինչև 1 ժամ	20.0	11.7	7.1	9.6	11.0	11.5	18.5
Շաբաթը մի քանի անգամ	2.2	1.3	1.2	5.5	3.4	2.2	5.6
Ամիսը մի քանի անգամ	0.0	0.0	0.0	0.0	1.1	3.1	5.6
Տարին մի քանի անգամ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Երբեք	2.2	0.0	0.0	2.7	1.6	0.9	5.6
Ընդհանուր	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 51.Ինտերնետից օգտվելու հաճախականությունը ՝ըստ մասնագիտական ուղղությունների

Թե՛ արական, թե՛ իգական սեռի ներկայացուցիչների գերակշիռ մասը ինտերնետից օգտվում է ամեն օր՝ հիմնականում 1-5 ժամ:

	Արական	*Իգական*
Օրական 5 ժամից ավելի	40.7	38.4
Օրական 1-5 ժամ	41.0	43.9
Օրական մինչև 1 ժամ	12.7	11.8
Շաբաթը մի քանի անգամ	2.8	3.1
Ամիսը մի քանի անգամ	0.9	1.5
Տարին մի քանի անգամ	0.0	0.0
Երբեք	1.9	1.3
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 52.Ինտերնետից օգտվելու հաճախականությունը ՝ըստ սեռի

Հետաքրքիր է, որ հարցվածներից ոչ ոք թերթ չի կարդում օրական 5 ժամից ավելի: Գերակշիռ պատասխանը բոլոր մասնագիտությունների պարագայում երբեք չկարդացողներն են:

	Բժշկություն	*Ճշգրիտ գիտություններ*	*Բնագիտություն*	*Արվեստ*	*Հասարակագիտություն*	*Հումանիտար գիտություններ*	*Մանկավարժություն*
Օրական 5 ժամից ավելի	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Օրական 1-5 ժամ	1.1	0.0	0.0	0.0	1.1	0.0	0.0
Օրական մինչև 1 ժամ	0.0	3.9	2.4	0.0	2.3	1.5	3.7
Շաբաթը մի քանի անգամ	1.1	3.9	2.4	6.8	6.1	6.2	1.9
Ամիսը մի քանի անգամ	6.7	6.5	8.2	12.3	7.2	6.2	9.3
Տարին մի քանի անգամ	2.2	5.2	3.5	5.5	4.5	1.5	0.0
Երբեք	88.9	80.5	83.5	75.4	78.8	84.6	85.1
Ընդհանուր	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 53.Թերթ կարդալու հաճախականությունը՝ ըստ մասնագիտական ուղղությունների

Սեռային բաշխման պարագայում դա ևս ակնհայտ է դառնում:

	Արական	*Իգական*
Օրական 5 ժամից ավելի	0.0	0.0
Օրական 1-5 ժամ	0.3	0.7
Օրական մինչև 1 ժամ	2.2	1.8
Շաբաթը մի քանի անգամ	5.7	3.9
Ամիսը մի քանի անգամ	6.9	8.1
Տարին մի քանի անգամ	4.4	2.9
Երբեք	80.5	82.6
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 54.Թերթ կարդալու հաճախականությունը՝ ըստ սեռի

Ռադիո լսելու պարագայում ևս մեծամասնությունը հակված է երբեք չլսելուն:

	Բժշկություն	*Ճշգրիտ գիտություններ*	*Բնագիտություն*	*Արվեստ*	*Հասարակագիտություն*	*Հումանիտար գիտություններ*	*Մանկավարժություն*
Օրական 5 ժամից ավելի	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	2.4	0.0
Օրական 1-5 ժամ	1.1	1.3	9.4	4.1	3.5	3.8	7.4
Օրական մինչև 1 ժամ	7.8	9.1	7.1	8.2	11.0	4.6	1.9
Շաբաթը մի քանի անգամ	6.7	7.8	7.1	15.1	8.3	3.8	1.9
Ամիսը մի քանի անգամ	2.2	5.2	9.4	11.0	6.4	3.1	5.6
Տարին մի քանի անգամ	2.2	7.8	4.7	6.8	5.3	2.3	1.9
Երբեք	80.0	68.8	62.3	54.8	64.0	80.0	81.3
Ընդհանուր	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 55.Ռադիո լսելու հաճախականությունը՝ըստ մասնագիտական ուղղությունների

Ընդ որում, տղաների պարագայում լսելու հաճախականությունը ավելի ինտենսիվ է, քան աղջիկների։

	Արական	*Իգական*
Օրական 5 ժամից ավելի	1.9	0.2
Օրական 1-5 ժամ	5.5	3.1
Օրական մինչև 1 ժամ	9.1	7.2
Շաբաթը մի քանի անգամ	8.5	6.6
Ամիսը մի քանի անգամ	4.1	7.2
Տարին մի քանի անգամ	5.0	4.2
Երբեք	65.9	71.5
Ընդհանուր	100.0	100.0

Աղյուսակ 56.Ռադիո լսելու հաճախականությունը՝ըստ սեռի

Անդրադառնալով մեդիատեսակներից օգտվելու հաճախականության և հանդուրժողականության միջև կապի բացահայտմանը, նշենք, որ դիտարկվել են կապերը մեդիայից օգտվելու հաճախականության և իրավիճակներում հնարավոր վարքի և դատողությունների գնահատման միջև։ Հիշենք նաև, որ կորելյացիայի

առկայությունը հստակ ցույց չի տալիս թե կապն ինչպիսին է, միայն փաստում է, որ այն առկա է:
Իրավիճակների մեջ ինքնին կապը առկա է, այսինքն՝ մարդիկ ովքեր հանդուրժողական են պատրաստ վարվել որևէ իրավիճակում, այդպես կվարվեն նաև այլ իրավիճակում, մինչդեռ կապ իրավիճակների և մեդիայից օգտվելու հաճախականության միջև չի բացահայտվել:
Կորելյացիա է առկա հեռուստացույց դիտելու և 2 դատողությունների միջև՝ «Ես պատրաստ եմ ամուսնանալ տարիքով ինձնից փոքր տղային/ մեծ աղջկա հետ» և «Կարծում եմ, որ տարբեր ազգերի միջև ամուսնությունները քայքայում են ազգային ինքնությունը»: Հավանաբար սա պայմանավորված է նրանով, որ օրինակ ինտերնետում առկա ինֆորմացիան բազմաբովանդակ է, և միանշանակ չի ձևավորում հանդուրժողական և անհանդուրժողական վերաբերմունք երևույթների նկատմամբ, մինչև հեռուստատեսությամբ մատուցվող հաղորդումներում որոշակի օրինաչափություններ նկատելի են:

Եզրահանգումներ

«Հայաստանի բուհերում սովորող ուսանողների շրջանում հանդուրժողականության չափում.մեդիայի ազդեցությունը հանդուրժողականության ձևավորման վրա» հետազոտության արդյունքները թույլ են տալիս անել հիմնական մի քանի եզրահանգումներ.

- Ուսանողները հիմնականում սահմանում են հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթները որպես միմյանց ածանցյալ՝ նկարագրելով հիմնականում հականիշ մտքերի միջոցով: Հասկացությունների մեկնաբանություններում գերակշռում են դրանց հետ ասոցացվող բառերը, սահմանումները, իրավիճակները, սեփական օրինակները:
- Հանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն երևույթների սերտ կապը ակնհայտ է դառնում նաև, երբ ուսանողները նշում են վերոնշյալ երևույթները արծարծող հաղորդումները: Բանն այն է, որ նույն հաղորդումների անունները շրջանառվում են և՛ որպես հանդուրժողականություն արծարծող, և՛ որպես անհանդուրժողականություն արծարծող հաղորդումներ:
- Ընդհանրական հայացք գցելով մտացածին իրավիճակներին և դիտարկելով կուտակային տոկոսները, տեսնում ենք, որ ուսանողները առավել անհանդուրժող են կրոնական նախընտրությունների և սեռական կողմնորոշման հարցերում:
- Դատողությունները գնահատելու արդյունքում դուրս են բերվել այն դատողությունները, որոնց հանդեպ ուսանողները առավել հանդուրժող և անհանդուրժող են: Այդպիսով, ուսանողները առավել անհանդուրժողն են «Մի քանի լուծարք ձախողելուց հետո ես պատրաստ եմ կաշառքով ստանալ գնահատական», առավել հանդուրժողը՝ «Սիրում եմ իմ ազգը, բայց հարգում եմ այլ ազգերի լեզուն և մշակույթը» դատողությունների հանդեպ:
- Մեդիատեսակներից օգտվելու հաճախականության և իրավիճակներում ուսանողների գործողությունների միջև կորելյացիա չի բացահայտվել:

Կորելյացիա է առկա հեռուստացույց դիտելու և 2 դատողությունների միջև՝ «Ես պատրաստ եմ ամուսնանալ տարիքով ինձնից փոքր տղային/ մեծ աղջկա հետ» և «Կարծում եմ, որ տարբեր ազգերի միջև ամուսնությունները քայքայում են ազգային ինքնությունը»:

Հավելված 1

Հանդուրժողականության մեկնաբանումը ներկայացնող աղյուսակ

	A	B	C
A		Երբ նույն կերպ չես պատասխանում և չես իջնում դիմացինի մակարդակին Երբ դիմացինի անձը նախընտրում ես քո անձից Վատին լավով պատասխանել Ծանր իրավիճակներում հարցին խելամիտ նայել Երբ պատրաստ ես տանել մտերիմ մարդու կամակորությունները Տանում է ամեն դժվար վիճակ, հաղթահարում Երբ քաղաքավարի ես, հանդուրժող Եթե գիտես ինքը ՀՀԿ-ից ա, բայց ձայն չես հանում Վեճի ընթացքում շուտ չես բռնկվում, քո տեսակետն ես հայտնում, առանց դիմացինին վիրավորելու Երբ դու կարող ես սեփական շահերը զոհել դիմացինի համար Երբ մարդիկ կարող են լռել նույնիսկ այն ժամանակ, երբ ճիշտ են Հարմարվում ամեն ինչին, սուս-փուս հանդուրժում Համբերությամբ լցվելը շրջապատում կատարվելիք և ոչ դուրեկան իրադարձությունների հանդեպ Սխալ է ընկալվել, ասոցացվում է համասեռամոլների հետ և ճիշտ չի ընդունվում Հասարակության մեջ այլ մարդկանց նկատմամբ սեփական ես-ը չգերագնահատելը Երբ քեզ համար թանկ մարդ սխալ թույլ տա ու ներես իրան Ամեն ինչ հանդուրժել եթե նույնիսկ սխալ է Բաց լինել մարդուն թույլ տալ մտնի քո ներաշխարհը, Հավասարակշիռ մարդ, կռիվ չի հրահրում Համեստ մարդ Լեզվանի չլինի Երբ, որ ես չկիսելով դիմացինի կարծիքը չեմ սահմանափակում նրա ազատությունը Սիրով լցված մարդը հանդուրժող է ներքին բավարարվածությունից է գալիս այդ ամենը Այլ անձանց արարքի որևէ հատվածի նկատմամբ բացասական վերաբերմունք է ցույց տալիս	Հարգանք (39) Հարգանք/հարգալից վերաբերմունք դիմացինի նկատմամբ (15) Փոխադարձ հարգանք(10) Հարգանք դիմացի անձի հանդեպ, նրա կարծիքի, վարքի և աշխարհայացքի հանդեպ (5) Դիմացինին հարգելու կարողություն/ ունակություն (5) Հարգանքի դրսևորում/դրսևորման ձև(4) Հարգանք սեփական անձի և դիմացինի նկատմամբ (3) Հարգանքն է մեծի, փոքր, հավասարի հանդեպ (2) Դիմացի անձի և սեփական անձի նկատմամբ հարգանք Դիմացինի իրավունքների հարգանք Հարգանքի արդյունք Մարդկանց միջև հարգանքի բարձրագույն կետը Վաստակած հարգանք Երկկողմանի հարգանք Հարգանքի առկայություն Հարգանք մարդկանց ազատության ընտրության իրավունքի նկատմամբ Փոխադարձ հարգանք սիրելի մարդու նկատմամբ Այլ անձանց որոշումների և քայլերի հանդեպ հարգանք Հարգանք դիմացինի իրավունքների և կողմնորոշումների նկատմամբ Հարգանք ամեն ինչի և ամենքի նկատմամբ Հարգանք ինքս իմ նկատմամբ և չեմ ցածրանում դիմացինի մակարդակին Ընտանիքի անդամների, ընկերների միջև եղած հարգանքը

		Դատում ենք այնպես, ինչպես պետք է Հասարակության մեջ տրվում է նույն իրավունքները և ամեն մեկը ինքն է որոշում ինչպես օգտվել իրեն տրված իրավունքից Դեպքերին ավելի ռեալիստական մոտենալ և սառը գլխով դատել Փորձել թաքցնել իրական վրդովմունքը, այն ժամանակ, երբ ներսում ուղղակի այրվում ես Դու ոչ մի տեսակի ոչ ռասայական, ոչ կրոնական, բացասական վերաբերմունք չունես Մեկը մյուսի հանդեպ չի փորձում առաջ տանի, փոխհարաբերվել նորմալ Մարդը վերաբերվում է ուրիշին ինչպես կուզեն իրեն վերաբերվեն Իմ իրավունքները սկսվում են այնտեղ, որտեղ ուրիշներին ավարտվում է Քո համար միննույնն է սեռ, կարգավիճակ Նրա համար է, որ կարողանանք բանակցել Հանդուրժող մարդու մեջ է ուժն ու ինքնությունը Անդրդվելի լինել Համակերպվող մարդ Ամեն ինչից չբռնկվող, հանգստություն պահպանող մարդ Զգացմունքների թաքցնելը, պահում Բոլորին հավասար նայելը Կողքի մարդկանց հանդիմանություններին դիմանալը Միմյանց զիջելը (3) Հարգում են դիմացինի տեսակետը, պարտադիր չի որ համաձայն լինեն (2) Երբ հարգում ես դիմացնիդ կարծիքը, իրավունքները, չես ոտնահարում դրանք (3) Երբ հասկանալով դիմացինին չես փորձում կոնֆլիկտի մեջ մտնել և քո դատողությամբ փորձում ես նրան սիրել	Սեր (23) Սիրելու կարողություն (2) Սիրո դրսևորում (3) Սեր սեփական անձի նկատմամբ Սեր դեպի դիմացինը Սիրո պայմաններից մեկը Սիրո դրսևորում դիմացինի հանդեպ Համբերություն (29) Համբերատարություն, (23) Համբերատարության կարողություն Համբերատարության դրսևորում Համբերության զգացողություն Համբերատարություն, որ հարաբերությունների մեջ դիմացինի սահմանը չանցնելը Մարդուն համբերելու հատկություն Համբերատարություն ամեն ինչում Համբերելու ունակություն Համբերատարություն դիմացինի նկատմամբ Փոխզիջում (5) Զիջելու կարողություն (6) Զիջողականություն (3) Մեկը մյուսի հանդեպ զիջելու կարողություն/ունակություն (2) Զսպողականություն, Զսպվածություն (7) Էմոցիաների զսպում Մարդու զսպվածությունը Զսպելու հատկանիշ Դիմացինին/Միմյանց լսելու կարողություն (20) Դիմացինին/ նրա կարծիքը լսելու ունակություն (11) Բնավորության գիծ, որը ուրիշին լսելու կարողություն է Դիմացինին լսելու, հնարավորություններ տալու միջոց է Դիմացինի կարծիքը լսելու պատրաստակամությունը Լսելու, քննարկելու և հետևություններ անելու

			կարողությունը (2) Լսելու և լսվելու ունակություն (2) Դիմացինին լսելու ցանկությունը Հանուն մյուսի լսելու կարողություն Ուրիշի արժեքները գոնե լսելու կարողությունը (2) Մարդկային արժեք (3) Համամարդկային արժեք Բարձրագույն արժեք (3) Արժեք, մարդկային բնույթ (2) Արժեք, որին պետք է անվերապահորեն հետևել, հոգևոր Կարևոր արժեք, որ յուրաքանչյուր մարդ պետք է այդ հատկությամբ օժտված լինի (4) Ամենակարևոր արժեքն է մարդու համար, քանի որ շատ դեպքերում հանդուրժող լինելով կարելի է խուսափել խնդիրներից Արժեք է (4) Արժեք, որը իր մեջ կրում է բարություն Գերագույն արժեք, որը գնահատվում է հասարակության կողմից Մեծ արժեք Մարդու կայունության համար ամենակարևոր արժեքներից մեկը Առաջին կարգի արժեք Կյանքի արժեք Հանուն որևէ արժեքի ազատության սահմանափակում Հասկացողություն (3) Միմյանց/դիմացինին հասկանալու կարողություն/ունակություն (19) Իրականը տեսնելու և մարդուն հասկանալու հատկություն Դիմացինին հասկանալու հատկություն (2) Միմյանց/դիմացինին հասկանալու միջոց (3) Հասկանալու կարողություն, որ ամեն մեկը ունի իր տեսակետը Դիմացինի ճիշտ հասկանալու կարողություն

			Հասկանալու ունակություն, նույնիսկ այն պարագայում, երբ ցանկություն չկա Ներողամտություն (X 14) Ներողամիտ լինելու կարողություն (2) Ներելու կարողություն/հատկություն (X7) Ներողամիտ լինելու կարողություն, Բնավորության գիծ (2) Բնավորության լավ գիծ (3) Բնավորության գիծ, որը ցույց է տալիս մարդու ներողամտության աստիճանը դիմացինի նկատմամբ Մարդու հանգիստ բնավորություն Բնավորության գիծ, որը օգնում է կողմնորոշվել Բնավորության գիծ, որը շատ մարդիկ չունեն Մարդկանց կարծիքը, գաղափարները հաշվի առնելու, ընդունելու ունակություն (5) Դիմացինի կարծիքը վերլուծելու կարողություն Դիմացինի կարծիքը ճիշտ ընկալում, ընդունում Տարբեր սերունդների միջև ընկալումների տարբերությունների ընդունում Ունակություն ընդունել դիմացինին այնպիսին ինչպիսին նա կա (2) Տարբեր քաղաքական հայացքների ընդունում Ընկերություն (2) Ընտանիքի կարևոր բաղադրիչ Ընտանիք (2) Չափի մեջ մնալու կարողություն Ըմբռնումով մոտենալու հատկություն Դաստիարակվածության նշան Դաստիարակված անձ Դաստիարակություն Խելացի մարդ (2) Խելացիություն Խելամտություն Ազնվություն Լավատեսություն, Բարություն,

			Պատասխանատու մարդ Պատասխանատվություն (2) Հավասարակշռված անձ Ազնիվ շփում Ինքնակառավարում, Ինքնատիրապետում Հարմարվողականություն Քաղաքավարության դրսևորում (2) Համեստություն
B	Հարգանք դիմացինի նկատմամբ, դիմացինին ազատություն տալ իր որոշումներում Դա գալիս է միմյանց նկատմամբ հարգանքից Մի վերաբերմունք է, որը ցուցաբերում ես երբ սիրում ես Երբ դիմացինիդ սիրում ես Կարող է առաջանալ սիրո առկայության դեպքում Իմ կարծիքով պետք է հիմնված լինի սիրո վրա Երբ մարդ համբերատար է Համբերատար (2) Մարդու համբերության բաժակը մեծ է, դժվար է լցվում Եթե հանդուրժող ես, ուրեմն համբերատար ես Պատրաստ ես լսել դիմացինի հետ, որոշ դեպքերում՝ հաշվի նստել (3) Ինչքան հանդուրժող լինեն, այնքան համբերող են Երբ մարդը միշտ չէ, որ իր ես-ն է առաջ տանում, զիջում է Ունենալով քո սկզբունքները գնաս զիջումի բայց պահպանելով քոնը Երբ խնդիրների ժամանակ զիջում ես որ կռիվ չլինի ու հարաբերությունը չփչանա բայց ոչ բոլոր դեպքերում Զիջող (3) Երբ կարող ես գնալ ծայրահեղ զիջումների Քեզ համար տհաճ իրավիճակում կարողանաս քեզ զսպես և ճիշտ գնահատես իրավիճակը Զսպվածության բարձր մակարդակի ցուցաբերում Եթե դրանից իմ ես-ը չի կորի, ապա լսել պատրաստ եմ Ոչ թե դեմ գնալ սեփական ձգտումներին և ցանկությանը այլ լսել դիմացինին		Լռել Համագործակցել Ուրիշին հաշվի առնել Կողքինի սխալը հանդուրժել Դիմացինին հանդուրժել Մարդուն հնարավորություն տալ Դիմացինի իրավիճակի մեջ մտնելը Կոմպրոմիսի գնալը Դիմացինին ինչ-որ չափով հանգիստ վերաբերվել Կոպիտ չլինել Ընդառաջել Ճանաչել դիմացինի իրավունքներն և դրանք պահպանել Ճիշտ պահին ճիշտ որոշում կայացնելը Դիմանալը ամեն ինչին (3) Հետաքրքիր լինել Սեփական դիրքորոշումը չպարտադրել դիմացինին Չսահմանափակել ուրիշի իրավունքները Դիմացինի սկզբունքները հաշվի առնելը Դիմացինին հարմարվելը Միանգամից չբռնկվել, կոպիտ չլինել Չդատել քո անձնական տեսակետով՝ անկախ իրավիճակից Դիմացինի իրավունքները գնահատելը Ուրիշների իրավունքները չոտնահարելը Կարողանալ տանել այն ամենը ինչը դեմ է մեր սկզբունքներին

	Կարող է սխալ լինել, բայց լսել Երբ հասկանում ես և պարզապես հաշվի ես նստում կարծիքի հետ, Երկու կողմերը իրար հասկանում են առանց խնդիրների Դիմացինին հասկանալը և այդ պահին խաղաղություն պահպանելը Չհասկանալ իրերի իրական դրվածքը, անգիտակցություն Կարողանալ/փորձել հասկանալ դիմացինի կարծիքն ու տեսակետը, նույնիսկ եթե այն սխալ է (2) Եթե դրանից իմ ես-ը չի կորի, ապա հասկանալ պատրաստ եմ Երբ ներում ես Ուրիշ ազգերի նկատմամբ ներողամիտ վերաբերմունք Ընտանիքի անդամների նկատմամբ ներողամիտ գտնվելը Այլ ազգի և կրոնի ներկայացուցիչների նկատմամբ ներողամիտ լինելը Մարդուն շատ ես սիրում, սխալը ներում ես Ներողամիտ Մարդը սուբյեկտիվ վերաբերմունքը ստորադասում է ուրիշների կարծիքների համար Երբ հասկանում ես, որ բացի քո տեսանկյունից ու կարծիքից կան նաև այլոց տեսանկյունները և կարծիքները Ուղղակի քո կարծիքը չես հասցնում և ճնշում դիմացինին Մյուսի իրավունքները, ցանկությունները, կարծիքները հաշվի առնելը Երբ չես պարտադրում քո կարծիքը Սխալ չհամարելը ուրիշի կարծիքը, թեկուզ այն չհամընկնի իմի հետ Երբ դու համակերպվում ես դիմացինի կարծիքի հետ և չես պարտադրում քոնը ՈՒնենալով քո դիրքորոշումը պատրաստ լինել ընդունել այլ կարծիքներ Երբ կարողանում ես քո եսը դնել մի կողմ և ընդունել դիմացինի կարծիքը Ամեն ինչին հանգիստ ընդունելը, կյանքին թեթև նայել Քո կարծիքն ունես բայց պատրաստ ես ընդունել		Քո անձը ավելի բարձր պահելը Այլ բնավորությունների և դաստիարակության տեր մարդկանց հանդուրժել Տիրապետել շատ ուժեղ նյարդային համակարգի Չգերադասել սեփական ես-ը հարազատների նկատմամբ Հանդուրժել յուրաքանչյուր իրավիճակում դիմացինին, եթե ճիշտ է Ծայրահեղ իրավիճակներում լուծում գտնելը Էս թեստի հարցերին պատասխանել ու եթե ես սոված ես Ամեն ինչում հաշվի նստել դիմացինի հետ Հանդուրժել դրական և բացասական արարքները Դիմացինին նայել այնպես, ինչպես կա Հանուն հարազատ մեկի շատ բաներ հանդուրժել, կուլ տալ Լինել ավելի ուշադիր այլ մարդկանց հայացքների նկատմամբ Քո անձը մյուսներից վեր չդասելը Քեզ հարազատ մարդու սխալի վրա աչք փակելը Մարդու սխալից հետո ևս մեկ շանս տալու հնարավորություն (2) Փորձել համակերպվել կամ ըմբռնումով մոտենալ դիմացինի անհասկանալի պահվածքին Մարդուն գնահատել իր կարողությունների սահմանում Դիմացինի սխալի համար ըմբռնումով մոտենալ Ամեն ինչին թեթև նայել Սխալներին ավելի մեղմ վերաբերվել Կարողանալ դիմակայել արտաքին խնդիրներին Ուշադրություն չդարձնել ամեն վատ բանի Զոհաբերել ինչ-որ բան հանուն մեկի Դիմացինի նկատմամբ ընդունելի սահմաններում արարքների դեմ պայքարելը Հարգել դիմացինին, թույլ տալ հաստատվել կյանքում Հարգել դիմացինի որոշումը, որը քեզ չի վնասի

	դիմացինին Երբ որ չես պարտադրում քո կարծիքը		Հարգել/հաշվի առնել դիմացինի մոտեցումները/ կարծիքը/ մտքերը/ ընտրությունը /որոշումները/կյանքը (13) Հարգել ուրիշների իրավունքները և չկաշկանդել քո համոզմունքներով (3) Դիմացինին հարգել (5) Հարգել (4) Կարողանալ հարգել դիմացինին (2) Հարգել բոլոր ազգերին Հարգել միմյանց Հարգել դիմացինի իրավունքները իմանալով սեփական իրավունքներն ու պարտականությունները Սիրել որևէ երևույթ և հանդուրժողականորեն վերաբերել դրան Անտանելի իրավիճակներում լինել համբերատար Համբերատար լինել (5)
C	Մտքերի ազատ արտահայտման կարողություն Կարևոր գործոն է՝ հատկապես ֆինանսական հարցերում, ընտանիքի ներսում Մարդկային հարաբերություններ պահպանելու լավ միջոց (4) Ճիշտ շփման գրավականը Հարաբերությունների/շփման հիմք (2) Հարաբերությունները պահպանելու կարևոր սկզբունքներից մեկը (6) Շփման կարևորագույն գործոն (4) Հարաբերությունների ամրություն (2) Շփումը ավելի բարենպաստ դարձնելու միջոց, Դիմացինի հետ շփման ձև Նորմալ հարաբերություններ կարգավորելու գրավական Ընտրության ազատություն Նյարդերի զոհաբերում Մարդկային փոխհարաբերություններ Անձնազոհություն Արժանիք Կրթական ցածր մակարդակ,	Կարողանում է համբերել Անհատի համբերատար լինել Անարդարությունները համբերել Զիջել (5) Զիջել սկզբնական սկզբունքները Զիջել հանուն ինչ-որ արժեքների Զիջող լինել Գնալ փոխզիջումների Զիջողականություն դրսևորել Զուսպ լինել Դիմացինին/ նրա կարծիքը լսել (15) Կարողանալ լսել դիմացինին մինչև վերջ (5) Սեփական կարծիք/դիրքորոշումը ունենալ, բայց լսել ուրիշ կարծիքներ (4) Լսել բոլորին, բայց անել այն, ինչ ճիշտ ես գտնում Ուրիշի տեսակետը լսելը, իր դիրքից նայելը Սեփական կարծիքն արտահայտելուց զատ ուրիշի կարծիքը լսելն է Լսել դիմացինի կարծիքը, բայց անել այնպես ինչպես դա ես ճիշտ գտնում	

	Սեփական իրավունքների անտեղյակություն, Դժվար իրավիճակում էմոցիաներին չտրվելու և սառը դատելու ունակություն Ներքին հանգստություն Հանգստություն, Հանգիստ կյանք, Ավելի թեթև ու հանգիստ ապրելու գրավական (2) Մարդու ներքին աշխարհի խաղաղությունը և հանգստություն Թուլություն (3) Մարդկայնություն Բարձր ինտելեկտ Էմոցիաների ճիշտ դրսևորում Դժվարություն Գլխացավանք Հիմարություն Սկզբունք (2) Էթիկայի կանոն Ուժեղ մարդու հատկանիշ Ուժեղ նյարդեր Անտարբերություն Նյարդերի կառավարում (2) Սեփական շահը չգերադասելը Հասկանալու և իրավիճակը ճիշտ ընբռնելու միջոց, Վստահություն (2) Փոխադարձ վստահություն (2) Վստահության հիմքեր Այլազգիների նկատմամբ բարեսիրտ վերաբերմունք Գիտակցության բարձր մակարդակ (X) Դիմացինի իրավունքների գիտակցումը Կոնֆլիկտների բացակայություն Իրավիճակում սթափ դատողության պահպանում Ուրիշի հիմար մտքերին դիմանալու կարողություն Բացարձակ ուժի արտահայտում Կամքի ուժ (2) Կամքի ուժի դրսևորում (2) Կամք (2)	Լսել միմյանց (3) Հասկանալ (2) Հասկանալ դիմացինին/ նրա տեսակետը(7) Միմյանց հասկանալ (3) Հասկանալ դիմացինին և մտնել նրա դրության մեջ Դիմացինին փորձել հասկանալ (5) Ներել (4) Ներողամիտ լինել Ներել կարողանալը (2) Կարողանալ ներել և շարունակել շփվել Սիրած մարդու սխալը ներել Հաշվի առնել ուրիշի կարծիքը (3) Բաց լինել ուրիշի կարծիքի նկատմամբ Կարողանալ հաշվի առնել դիմացինի կարծիքը Սեփական կարծիքը չպարտադրել, ուրիշինը գնահատել, արժևորել (2) Այլոց կարծիքների հետ հաշվի նստելը Սեփական կարծիքի մնալը Հարմարվելը ուրիշի կարծիքների հետ Դիմացինի կարծիքի հետ հաշվի նստել Համաձայնվել մյուսների կարծիքի հետ՝ ստիպված Հաշվի առնել դիմացինի կարծիքը նույնիսկ երբ այլ կարծիք ունես Բոլորին հավասար ընդունել Ընդունել դիմացինի բնույթը, էությունը, բնավորությունը Ընդունել դիմացինի կարծիքը, բայց անել այնպես ինչպես դա ես ճիշտ գտնում Կարողանալ ընդունել դիմացինի կարծիքը Ընդունել դիմացինի տարբեր լինելը Ընդունել դիմացինին այնպես, ինչպես կա, իր դրական և բացասական կողմերով (10) Ընդունել դիմացինի կարծիքը, տեսակետը (11) Հարգել ընդունել դիմացինի նկատմամբ տարբեր մակարդակներում՝ և՛ կրոն, և՛ մշակույթ Դիմացինին օգնել Դիմանալ շրջապատի մարդկանց Առիթից օգտվել Հանդուրժել դիմացինի ասելիքները	

	Թերացում Սեփական արժեքների ոտնահարում Փոխըմբռնում (X3) Ինքդ քեզ տիրապետելու կարողություն (2) Ճշմարտություն Դիմացինի հետ հաշվի նստելու հատկություն Դրական լիցքեր, Կյանքի իմաստ Կյանքի ապրելու ձև է, Ներքին կառավարում Հավասարություն, Համախմբում Արդարություն Դիմադրողականություն Փոխհամաձայնություն, Գիտակցական բարձր մակարդակ, Զգոնություն Փոխհամաձայնություն (2) Ընտանեկան հարաբերություններում կարևոր գործոն Միամտություն Համերաշխություն, Անկեղծություն Երջանկության հասնելու ուղի Բարձր մարդկային որակ Հավասար իրավունքներ բոլորին Ամեն ինչ (2) Սպասելու կարողություն Զգոում Նպատակասլացություն Խնդրահարույց իրավիճակներում լուծում գտնելու կարողություն Բարձունքի հասնելու միջոց, Նորմալ վերաբերմունք մարդկանց նկատմամբ Արևմտյան աշխարհում ծագած մի երևույթ Սեփական անձի էմոցիաները տիրապետելու ընդունակություն Ըմբռնողականության հատկություն	Ուրիշների իրավունքները չխախտել Չշտապել Երկար դատել Համերաշխություն պահել Ադապտացվել	

	Անձի, քո ես-ի կառավարումը Դժվարություններ հաղթահարելու կարողություն Տարբեր սոցիալական շերտերի նկատմամբ հավասար վերաբերմունք Պարտադիր, ցանկալի հատկանիշ Պարտադիր բան որ հասարակությունը զարգանա Դիմակայություն Կրթվածության մակարդակը, Դիմացինին դիմանալու կարողություն Կարևոր հատկանիշ, որը պետք է ունենա յուրաքանչյուրը (3) Դիմացինի և սեփական շահերի ճիշտ գնահատում Տարբեր մարդկանց գոյատևումը մեկ ընդհանուր մոլորակի վրա Մարդու լավ հատկանիշ, որոշ իրավիճակներում կողմնորոշվելու համար Վստահության պակասի բացակայություն Փոխըմբռնումն է միմյանց նկատմամբ Մարդու էմոցիաների չդրսևորումն է Իրեն կառավարելու ունակությունը 21-րդ դարում կարևոր երևույթ, որը բացակայում է Ունակություն, որ կարող է մարդ ունենալ Օգնող բան Յուրաքանչյուր անհատի անձնական դեպքն է, վարքագիծը Կարևոր բան, որ չունեն այսօր մարդիկ, Միջոց ճիշտ լուծում տալու համար տարբեր տեսակի խնդիրներին Ինձ տանելու երևույթը Մարդկային թուլություն. պետական կառավարման համակարգին հանդուրժել ենք, դրա համար իրավիճակը այսպիսին է Մարդկային կարևորագույն հատկանիշ որը թույլ է տալիս կողմնորոշվել տվյալ իրավիճակում		

Հավելված 2

Անհանդուրժողականության մեկնաբանումը ներկայացնող աղյուսակ

		B	C
A		Չես հարգում դիմացինի ցանկությունը Չի հարգում դիմացինի կարծիքը (2) Անհարգալից լինել Երբ չես հարգում դիմացինիդ Մարդիկ չեն հարգում ուրիշի ընտրությունը Էգոիստ/եսասեր լինել (3) Անհամբեր լինել Անհամբեր (2) Անհամբերատար լինել Մարդու համբերության բաժակը փոքր է, հեշտ է լցվում Չի կարողանում համբերել, Համբերության բաժակի լցվելը Չի հանդուրժում նա ով չի փնտրում հիմքեր քայլերի սկզբնապատաճառները հասկանալու համար Երբ չես ուզում հասկանալ դիմացինիդ եթե անգամ ինքդ սխալ ես Առանց պատճառը հասկանալու դատում ես դիմացինին Երբ քեզ դուր չի գալիս մի բան, ագրեսիա ես ցուցաբերում Մեկը որ ազդում է նյարդերից վրա Կողքից բզում են և նյարդերիդ ազդում են, Երկու կողմերը չեն զիջում միմյանց (2) Երբ անգամ քո սիրելի անձի համար զիջումների չես գնում Երբ չես զիջում (2) Անզիջում լինել Չզիջող (3) Անզիջում (3) Կարող է բերել ահավոր հետևանքների Երբ փորձում ես մարդուն փոխել Տվյալ անձի սուբյեկտիվ վերաբերմունքը ազդում է ուրիշների վրա Երբ պատրաստ չես սեփական շահերը զոհել դիմացինի համար Երբ փորձում ես դնել քո կաղապարների մեջ Անկեղծ չլինելը Իմ գաղտնիքները ուրիշի հետ կիսելը	Արհամարհանք Իշխելու ցանկություն Վառ անհատականության դրսևորում Անհնազանդություն, Անտարբերությունը դիմացինի նկատմամբ (2) Անդաստիարակություն (7) Թերություն (2) Էթիկայի կանոնների բացակայություն Անկառավարելի վիճակ Վեճ (2) Պատերազմ Վատ միջավայրի արդյունք Ցանկացած փոքր խնդրի մեջ կոպիտ և կտրուկ վերաբերմունք (2) Հապճեպ պատասխան դիմացինի Չարություն Չընկալելու կարողություն Պարտադրելու կարողություն Բնավորության դրսևորում Տաքարյունություն (4) Բռնության դրսևորում Գիտելիքի պակաս Չունենալ տիրապետելու ունակություն Չմտածված, զգացմունքների ազդեցության տակ գործողություն Չհամակերպվելու նշան Կրիտիկական պահ Ոչ այնքան նորմալ պահվածք Մեծամտության դրսևորում Կոնֆլիկտների պատճառ Հպարտության էլեմենտներ Ջոռբայություն

		Մարդուն չես ընդունվում այնպիսին ինչպիսին կա Այլ կրոնական պատկանելություն ունեցողների չընդունվածությունը հասարակության կողմից Մարդկանց, նրանց գաղափարները նրանց ապրելակերպը չընդունելը Բոլորի խնդիրներին նայել սեփական պրիզմայով Թշնամաբար ենք տրամադրված Եթե չես ցանկանում հասկանալ ինչ-որ բուն կոնֆլիկտը, Կենտրոնանում ես սեփական ես-ի վրա Երբ ամեն տեղ փորձում ես վեճ գտնել Միայն սեփական «ես»-ի մասին մտածել Ազնիվ չլինել Միմյանց կարծիքները չփոխըմբռնել Հակաճառելը Ոտնահարել դիմացինի իրավունքները Պարտադրել դիմացինին ենթարկվելու օրենքների, կանոնների Բռնանալ դիմացինի կարծիքի վրա Չհանդուրժել դիմացինի ենթադրելի հասցվող վնասը քո անձին Չկարողանալ ներել Սառը դատել չկարողանալ Հիմնական խոստումները չպահել, Դուրս գալ ուրիշների իրավունքներից Խոսքից հետ կանգնել Լսելու կարողությունից զրկված լինել Դիմացինի կարծիքը չընդունելը (6) Տաքարյուն լինելը ու դիմացինի կարծիքը հաշվի չառնելը Անհանդուրժողականությունը կապված է մարդու անկիրթ լինելու հետ Այլ կարծիքներ լսել և վերլուծել չկարողանալը Իմ անձը ոտնահարելը Երբ չափը անցնում է Երբ ոչ մի կերպ չես փորձում սկզբունքներդ կոտրես Երբ սկզբունքներից դեմ է ու դա քեզ բորբոքում է քեզանից այն կողմ ոչ ոք չտեսնելը Ամեն հարցով դիմացինի կարծիքը հաշվի չես առնում Մարդ չի կարողանում էմոցիաները կառավարել Երբ պատրաստ չես նույնիսկ լսել դիմացինին	Վեճերի առիթ Շփման խզում Սկզբունք Կոնֆլիկտների առկայություն (2) Ցածր ինքնագնահատական (2) Շփման խոչընդոտ Շուտ բորբոքվելու ունակություն Հոգեկան խնդիրներ ունեցող մարդու պահվածք Արժեք Բռնկուն բնավորություն (2) Շիզոֆրենիա Ինքնահավանություն Ուժեղ կամքի դրսևորում Վատ բնավորության գիծ (6) Վստահության բացակայություն Տհաճ երևույթ Ստորություն Հանդուրժողականության բացակայություն Անցանկալի դեֆեկտ Թուլակամ մարդու հատկանիշ Հանդուրժողականության չարաշահում Վստահության պակաս միմյանց նկատմամբ Չափը անցնելու երևույթ Ուրիշի իրավունքները ճնշելու տարբերակ Խտրականության դրսևորում Սեփական կամքի թելադրանք Ոչ ճիշտ դաստիարակության արդյունք Անհաջողության առաջացում Էություն՝ այն ինչ կա իմ մեջ Անդադար վեճերի պատճառ Անընդունելի երևույթ Անարդարություն մարդու իրավունքների պաշտպանության, ազնվության դեմ Ցանկացած նոր բանի մերժում Մարդկային բնավորություն, վարքագիծ Խորթ երևույթ Մոլախոտ, որ խանգարում է յուրաքանչյուր մարդու

		Երբ սահմանափակում ես դիմացինի ազատությունը	բնականոն կյանքին Պրինցիպ Մարդու էմոցիաների դրսևորումն է Անհամաձայնություն Ցանկացած մերժողականություն Անշնորհքություն Պնդաճակատ մարդ Բռի մարդ Ոչ ներողամիտ մարդ Սկզբունքային մարդիկ Նպատակասլաց մարդ Ուժեղ ազդեցություն ունեցող մարդ Անհավասարակշիռ անձ Ոչ գիտակից մարդ Չլսող մարդ Հիշաչար մարդ Չներողամիտ մարդ Բռնկվող անձ (3) Կոպիտ անձ (3) Անկիրթ մարդ Չոր գլուխ մարդիկ Ոչ կայուն մարդ Գոռոզ մարդ Ինքնավստահ մարդ Անպատասխանատու մարդ Արհամարհանք սեփական անձի նկատմամբ Սեփական կարծիքի գերագնահատում Խնդիր ստեղծող երևույթ Մարդկային նորմալ երևույթ, եթե չի հասնում աբսուրդի Կոնֆլիկտներ առաջացնող երևույթ Նեռվային խնդիրների հետևանք Հանդուրժողականության ժխտում Գլխացավանք կրկնակի անգամ Մարդկանց տգետ լինելու արդյունքը Իմ վերաբերմունքը ամեն ինչի նկատմամբ Բնավորության կարևոր գիծ

			Ուրիշների նկատմամբ ոչ ներողամիտ վերաբերմունք Մարդու ոչ ներողամիտ վերաբերմունքը ընտանիքի անդամների և գործընկերների նկատմամբ Սեփական կարծիքը առաջ տանելու միտում Ամենաչնչին խնդիրների հիմքը Ազգերի միջև պայքարի կա՛մ միջոց կա՛մ հետևանք Դիմացինի շահերի ոտնահարում Ագրեսիայի ոչ տեղին դրսևորում Մարդուն բնորոշ հատկանիշ՝ իր թերություններով և առավելություններով Խտրական վերաբերմունք սոցիալական շերտերի նկատմամբ Սեփական շահերի գերարժևորում Մարդու պրինցիպիալ արտահայտումը Հոգեկան հիվանդություն Մարդու իրավունքների ոտնահարում՝ ով էլ, որ նա լինի Այլասերվածություն Չկայացած աշխարհայացքի հիման վրա անհանդուրժողականության նախապաշարմունքների ընդհանրություն Չեղած ռեսուրսների դեպքում առավելագույնին ձգտելու անհիմն ունակություն Դիմացինի նկատմամբ ոչ հավասար վերաբերմունք Սեփական անձի գերակայությունը այլ անձանց նկատմամբ, Ես-ի հաղթանակը տարբեր իրավիճակներում
B	Երբ ոտնահարվում են ինչ-որ մեկի իրավունքները Ոտնահարում է դիմացինի կարծիքը Ոտնահարում է դիմացինի իրավունքը Պարտադրում է իրենը Մարդ չի կարողանում ընդունել մեկ ուրիշի «սխալ» կարծիքը Պետք է մարդիկ դրա դեմ պայքարեն վերացնելու կամ քչացնելու այդ երևույթը Երբ մարդը իրենն է պնդում		Չհարգել (6) Չհարգել ուրիշի/դիմացինի կարծիքը/ տեսակետը (6) Չհարգել դիմացինին (5) Չհարգել դիմացինի իրավունքները (2) Միմյանց չլսել Մինչև վերջ չլսել, Չլսել (8) Չլսել դիմացինին, նրա կարծիքը (9) Չլսել ոչ ոքի (3)

	Ամեն փոքր բանից կարելի է սարքել մեծ վեճ Իմ հանդեպ արարքների կատարում, որոնք ես չեմ հանդուրժի Չի կարողանում լսել դիմացինի կարծիքը Երբ ուրիշի տեսակետը չի ընդունում Երբ մարդը միշտ իր ես-ն է առաջ տանում, Երբ չես կարողանում ընդունել այլ մարդու տեսակետը: Երբ քո ազատությունը դառնում է սանձարձակություն Երբ քեզ համար այլ ճիշտ չկա բացի քո ճշմարտության ընկալումից Երբ ոտնահարում ես դիմացինի կարծիքը Չի հարմարվում Չի համակերպվում ոչ մի բանի հետ զուտ Երբ դիմացինը չի լսում ուրիշի կարծիքը Իրերին իրական տեսանկյունից նայելը Փորձում են դիմացինին պարտադրել քո արժեքները Ամեն մեկը ուզում է որ իր ձայնը բարձր լինի Երբ մարդիկ չեն ուզում լսել միմյանց Չհարմարվող մարդ Դիմացինի կարծիքը հաշվի չառնելը Լուծելի խնդիրները բարդացնելը Ճնշում են դիմացինի իրավունքները Բացասական վերաբերմունք ունի ռասայական, կրոնական և այլ տեսակների նկատմամբ Երբ որ կարող են միտումնավոր անհանդուրժողականություն դրսևորել միմյանց նկատմամբ Առաջ է տանում իր սեփական կարծիքը Իրավիճակներում հեշտությամբ է հանձնվում Չեն հանդուրժում դիմացինի ասելիքները Երբ ընդհանրապես չես կարող տանել այդ փաստը, երևույթը Սեփական կարծիքի կարևորումը Քո սկզբունքը, դաստիարակությունը, վարքը և ձևը չես հանդուրժում Սեփական ես-ից բացի ուրիշի ոչինչ չտեսնելը Ինչ որ արարք կամ ներկայություն չհանդուրժելը		Կտրականապես չլսել այլ կարծիքներ Համբերությունից դուրս գալ Չհամբերել Երբ մարդիկ չեն ուզում հասկանալ միմյանց Չհասկանալ (2) Միմյանց չհասկանալ (5) Չհասկանալ դիմացինին (5) Չհասկանալ դիմացինի կարծիքը (3) Ոչ մի կերպ չփորձել հասկանալ դիմացինին (2) Ագրեսիվ լինել ու չներել Չտիրապետելը սեփական նյարդերին Մարդ, ով չի կարողանում իր զգացմունքները զսպել (2) Չզիջել (6) Զիջումների, փոխզիջումների չգնալ (3) Զիջել չկարողանալն է Չունենալ զիջելու գաղափարը Ամեն կերպ պնդել քո տեսակետը Սեփական էմոցիաներին չտիրապետելը Լինել անտարբեր, Ներողամիտ չլինել Չներել (2) Ներել չկարողանալ Ընդհանրապես չհարմարվել շրջակա միջավայրին Սեփական սխալները չընդունելով դիմացինի սխալներին կարևորություն տալը Թույլ չտալ դիմացինին արտահայտել սեփական կարծիքը Տարբեր մոտեցում ցուցաբերել տարբեր մարդկանց Չարաշահել Չկարողանալ դիմակայել շրջապատին Պնդել սեփական տեսակետը չգիտակցելով մյուսների ճշմարտացիությունը Գերադասել սեփական կարծիքը Արհամարհել Իր ասածն անելը Չափի զգացումի կորցնելը

	Դիմացինի իրավիճակի մեջ չմտնելը Փոխհարաբերությունները լարված են ընդունում Թույլ չտալ որ մարդը արտահայտվի Ոչ մեկին տանել չկարողանալը Էն աստիճանի հասցնել, որ չկարողանաս հանդուրժես, Լկտի պահվածք ցուցաբերեն Չես ընդունում այլ տեսակետ 21-րդ դարում չես կարող ապրել այդ վարքագծով Գիտեն աշխարհը միայն իրենց շուրջն ա պտտվում Իրադրության չընկալումը Քո կարծիքն ունես և պատրաստ չես ընդունել դիմացինին, Հասարակության փակ լինելը Սոցիալական ցածր կարգավիճակ ունեցողների վատ են վերաբերվում Անարդարությունը չեմ հանդուրժի Չեմ սպասում դիմացինի կարծիքը լսել Ուզում ես որ բոլորը քո նման լինեն ու մտածեն Անհանդուրժողականությունից բխում է ֆաշիզմ Ընդունում ես, որ դու ես միայն ճիշտ Համասեռականների նկատմամբ, աղանդների նկատմամբ Ինքը իրենն է առաջ տանում Անհանդուրժողականությամբ օժտված մարդը չի կարող ամուր հարաբերություններ կառուցել Պետք չէ մտածել, որ քո կարծիքն է և վերջ		Ամեն ինչին բացասական վերաբերվել Փոխհամաձայնության չգալ Տաք գլխով դատել, Չպատկերացնել հնարավոր հետևանքները Չենթարկվել ոչ մի բանի Նեղանալ Հաշվի չնստել Չընդունել, Վիրավորել Սեփական կարծիքը առաջ տանելը, Բոլորին դեմ գնալ Ընդհանուրի հետ չհամաձայնվել Ուղղակի չունենալ ընկերներ, Մեկուսացած լինել, Ստեղծել խնդիրներ, Բարդացնել կյանքը
C	Դավաճանություն (19) Դավաճանություն ընկերության միջև Սուտ (12) Անհարգալից վերաբերմունք (13) Անհարգալից վերաբերմունք դիմացինի նկատմամբ (7) Հարգանքի/փոխադարձ հարգանքի բացակայություն դիմացինի նկատմամբ(X4) Անհարգանք (6) Դիմացինին չհարգելու դրսևորում (2) Մարդկանց չհարգելու հատկությունը Անհարգանք ինքդ քո նկատմամբ Դիմացինին չլսելու կարողություն (3)	Սահմանափակել դիմացինի իրավունքները Գերադասել սեփական շահը Դեմ գնալ մյուսների կարծիքներին Ընդունել մարդկանց էությունը Աննպատակ լինել Իրավիճակը չընկալել Խելացի չլինել Չկարողանալ ընդունել ուրիշների կարծիքը, Չպնդել սեփական կարծիքը ուրիշների դեմ Սահմանված չափերից դուրս գալ Անտեսել դիմացինի կարծիքն ու տեսակետը Հաշվի չառնել դիմացինի կարծիքն ու տեսակետը	

	Չլսելու հատկություն (10) Եսասիրության գիծ է Եսակենտրոնություն (4) Եսասիրություն/էգոիստություն (27) Եսասիրության/էգոիզմի դրսևորում (4) Անհամբերության դրսևորում Անհամբեր մարդ Համբերության բացակայություն Անհամբերություն (14) Անհամբերատարություն (7) Համբերության սպառում Համբերության սահմանի չարաշահում Դիմացինին չհասկանալու կարողություն/ ունակություն (3) Անհասկացողություն (2) Հասկանալու կարողության բացակայություն Ագրեսիա (5) Ագրեսիվություն (3) Ագրեսիա երևույթների նկատմամբ Չարդարացված ագրեսիվ վերաբերմունք շրջապատի նկատմամբ (2) Ագրեսիայի դրսևորում Նյարդային խնդիրներ Նյարդային լարվածություն Նյարդային մարդու քայլ Բուռն զգացմունքների և նյարդերի խառնուրդ Նյարդային հիվանդություն Նյարդային վիճակ (2) Թույլ նյարդեր (2) Ատելություն դիմացինի հանդեպ (2) Ատելություն (4) Ատելության դրսևորում, Չզսպվածություն (5) Զսպվածության բացակայություն (2) Վեճի ժամանակ անզուսպ պահվածք Անզուսպ վարք (2) Չզիջելու կարողություն/ունակություն (5)	Ուրիշի հիմար մտքերը չհանդուրժել Առանց լսելու ընդհատել Ուրիշի կարծիքի հետ չհամակերպվել Անդաստիարակ լինել Սեփական ասածն առաջ տանելն է Սեփական ես-ին դեմ գնալը Չկառավարել սեփական անձը (2) Երբ չես կարողանում ընդունել անարդարությունը Փորձել դիմացինին բերել քո կարծիքին Սեփական կարծիքը ավելի վեր դասել Մարդկանց չարամտությամբ նայել Սեփական «ես»-ը առաջ տանել Չկարողանալ սիրել Տարբեր հայացքներ ունենալ Չկարողանալ ներել (2) Անել այն ինչ ուզում ես Չկարողանալ դիմակայել խնդիրներին Չգնահատել դիմացինին Դուրս գալ հավասարակշռությունից Չտիրապետել ստեղծված իրավիճակին Ինչ-որ մեկի կամքին բռնանալ Չկարողանալ հաշվի առնել դիմացինի կարծիքը Շուտ վեճի բռնկվել Ափերից դուրս գալ Չմտնել դիմացինի դրության մեջ (2) Չսիրել Չընդունել ցանկացած տարբերվող երևույթ Սեփական կարծիքը փաթաթել ուրիշի վզին Մտածելակերպին և սկզբունքների դեմ լինել Դժվար իրավիճակում էմոցիաներին տրվել Չընկալել մնացածին որպես քեզ պես հավասար Անքաղաքավարի լինել Դիմացինին չընդունել (2) Չգնահատել դիմացինի իրավունքները Տիրապետել չկարողանալ Վիրավորել դիմացինին Դիմացինին չգնահատել	

	Անհավասարակշռություն (8) Անարդարություն (3) Թուլության նշան Տվյալ պահի թուլություն Անինքնավստահություն (2) Կամքի ուժի բացակայություն (2) Կամքի թուլություն (2) Կամավորություն Խանգարող որևէ երևույթ (2) Սկզբունքների գերագնահատում, Սկզբունքների գերարժևորում Հարմարվելու անկարողություն Անբավարարվածություն (2) Ինքնասիրահարվածություն (2) Ծայրահեղություն Ստորացնելու ունակություն Կամքի ուժի բացակայություն (2) Սահմանափակում Մարդու բնավորության գիծ (2) Էմոցիաների չկառավարում Լկտիություն, Գոռոզություն, Իրավունքների խախտում Իրավունքների չարաշահում Թուլություն (5) Սնապարծություն Կեղծավորություն, Սրիկայություն Տգիտություն (4) Սահմանափակ գիտելիքներ, Կոպտություն (2) Լպիրշություն Պոռթկում Թշնամանք (2) Անտարբերություն Սեփական ես-ի գերակայությունը Եսամոլություն (2)	Մարդկանց կոպիտ վերաբերմունք ցույց տալ Եսակենտրոն լինել Չընդունել դիմացինի տարբեր լինելը Միայն ես-ով շարժվել Փորձել դիմացինին թելադրել իմ կարծիքը Քեզ հարազատ մարդու սխալի վրա աչք չփակել Մենակ քո կարծիքը պարտադրել Իր անձը մյուսներից վեր դասել Սիրած մարդու սխալը չներել Ամեն չնչին իրավիճակից հունից դուրս գալ Վախը մտնել ուրիշ սենյակ և բացահայտել անհայտը Պատրաստ հանուն իմ կարծիքի ազատության գնալ առաջ	

	Անվստահություն (2) Հարաբերությունները քայքայող միջոց Անշնորքություն Կուրություն, Անհավասարություն, Անգրագիտություն (2) Կապրիզ Պրոբլեմ Ինքնահաստատման միջոց Սիրո բացակայություն (4) Կարծրացած մտածելակերպ Թերություն (3) Ոչ նորմալ երևույթ Լսելու անընդունակություն Թերարժեքության բարդույթ, Անընդունելի բան, Մարդուն բնորոշ հատկություն Սուր հայացքներ Գոռոզամտության արդյունք Անպատասխանատվություն Գիտելիքի պակաս Բռի վարվելակերպ Չոբան վարվելակերպ Անհատական արժեքների գերագնահատումը Մարդու իրավունքների խախտում Անտակտություն (2) Կտրուկ բացասական վերաբերմունքը դիմացինի նկատմամբ Սկզբունքներին դեմ գնացող երևույթ Վայրենիության դրսևորում Խտրականության բացասման անարադարության միավորում Սեփական ես-ի գերագնահատում (2) Խաբեություն (3) Տգեղ պահվածք Անբարոյականություն Լսելու անընդունակություն		

	Ազնվության բացակայություն Չարակամություն Դեմագոգիա Սեփական ես-ի կարևորություն Սեփական կարծիքի պարտադրումը Կամքի պարտադրումը որոշակի սոցիալական խմբերում Կամակորություն, Բաժանման հիմք Հարաբերությունների քայքայում (4) Չարիք Կոնֆլիկտի հիմնական պայման Հապճեպ որոշում Անարգանք, Կեղծիք Անհանգստություն (3) Կարծիք Ըմբոստություն Հիմարություն Շուտ բռնկվող մարդու հատկանիշ Սեփական ես-ի կարևորության զգացում Արագ վրդովմունք, Միմյանց հանդեպ վիրավորանք Ընտրություն Ոչ ադեքվատ վարքագիծ Սեփական եսի գերակայությունը Ներողամտության բացակայություն Ցածր մակարդակ (2)		